

ALUMINIJA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA

TOVARN

LJUDSKA IN STUDIJSKA KNJIŽNICA

PTUJ
TPE 25.08.1970

ŠTEV. 7/8, LETNIK VIII

»BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO

Z ZASEDANJA DELAVSKEGA SVETA

POLLETNI OBRAČUN

3. REDNO ZASEDANJE DELAVSKEGA SVETA JE BILO 21. AVGUSTA, T. J. V ČASU, KO ŠE NI MINILA GLAVNA SEZONA DOPUSTOV. NA SEJO JE PRIŠLO KOMAJ ZADOSTNO ŠTEVILO ČLANOV, DA JE SEJA BILA SKLEPČNA.

Tov. Longhino je delavski svet najprej seznanil s finančnimi rezultati polletnega obračuna, nato pa je poročal še o količinski proizvodnji. Obračun izkazuje ugodnejše rezultate, kot smo jih dosegli v enakem obdobju preteklega leta, proizvodni rezultati so pa približno enaki kot lani. — Delavski svet je potrdil polletni obračun.

Obenem s polletnim obračunom je delavski svet razpravljal tudi o obračunavanju nadomestila za redne letne dopuste. Delavski svet je v začetku letošnjega leta sklenil, da bomo obračunavali nadome-

stilo za redne letne dopuste po enotni vrednosti točke 1,20 S din.

Pri zadnjem obračunu osebnih dohodkov pa se je izkazalo, da so velike razlike pri obračunu osebnega dohodka med člani delovne skupnosti, ki so bili na dopustu, in tistimi, ki so bili na delu. Odbor za finančno poslovanje je zaradi tega predlagal delavskemu svetu, da spremeni sklep o obračunavanju nadomestila za redne letne dopuste. Delavski svet je predlog odbora sprejel in sklenil, da bomo imeli med rednim letnim dopustom pravico do nadomestila v enakem znesku, kot če bi delali. Vse nastale razlike pri obračunanih nadomestilih za redne letne dopuste je treba poračunati pri končnem obračunu osebnih dohodkov za leto 1970.

Za čas do končnega obračuna osebnih dohodkov za leto 1970 je potrebno obračunavati nadomestila za letne dopuste po osnovi, ki je določena s sklepom delavskega sveta, sprejetem v začetku leta, t. j. z vrednostjo točke 1,20 S din.

— SPREMEMBA AMORTIZACIJSKE STOPNJE

Odbor za finančno poslovanje in delitev dohodka je na osnovi finančnih rezultatov, ki so bili izkazani v polletnem obračunu, predlagal delavskemu svetu povišanje amortizacije do konca leta — za 18 milijonov din. Ta predlog je utemeljen s tem, da smo ob polletju ustvarili toliko dohodka, da bo predvideni dohodek kljub podražitvam, ki bodo nastopile v II. polletju tega leta, presežen. Delavski svet je sprejel predlog odbora.

— SPREMEMBA POSLOVNIKA O DELU KOMISIJE ZA ODPIŠ O OSNOVNIH SREDSTEV

Delavski svet je sprejel spremembe in dopolnitve poslovnika o delu komisije za odpis osnovnih sredstev zaradi tega, ker je v III. statutarjem amandmaju določeno: v pristojnosti odbora za proizvodnjo in poslovno politiko je, da odloča o nabavi, odpisu in odprodaji osnovnih sredstev do vrednosti 100.000 din. Delavski svet je bil mnenja, da odbor v celotnem sestavu ne mo-

re opravljati vseh poslov, katere je pri odpisovanju osnovnih sredstev dosedaj opravljala komisija za odpis osnovnih sredstev, zato je s spremembami in dopolnitvami poslovnika določeno, da odbor imenuje komisijo za odpis osnovnih sredstev, ki bo delovala po enakem postopku, kot je dosedaj prakticirala enaka komisija pri delavskem svetu.

— SPREMEMBE IN DOPOLNITVE PRAVILNIKA O IZDAJANJU TOVARNIŠKEGA ČASOPISA

Odbor za obveščanje je pripravil spremembe in dopolnitve pravilnika o izdajanju tovarniškega časopisa in ta pravilnik uskladi s statutarnimi amandmaji. Osnutek sprememb je bil v razpravi. Člani delovne skupnosti niso dali pripomb, zato jih je delavski svet sprejel v zasnovi, kot so bile posredovane v razpravo.

— ODOBRITEV NABAVE OSNOVNIH SREDSTEV

Delavski svet je odobril okrog 220.000 din za izdelavo in montažo odra ter za nabavo 4 novih vitel, kar vse je potrebno za popravilo velikega dimnika.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Potrebno je sodelovanje vseh članov kolektiva

Med mnogimi odbori in komisijami, katere je izvolil delavski svet našega podjetja na svoji drugi redni seji 12. junija 1970, je tudi odbor za obveščanje.

Na prvi pogled ničesar posebnega, bo dejal marsikdo, vendar pa temu tokrat zares ni tako, kajti prav ta odbor ima med pristojnostmi kolegijskih izvršilnih organov tudi tako nalogo, pri uresničevanju katere bo vsekakor potrebna vsestranska pomoč vseh članov kolektiva; vseh, katerim je sploh kaj do tega, da bi tudi pri nas bila obveščenost res na takem nivoju, kot se to za tako podjetje tudi spodobi.

Če si pogledamo osnutek statutarnih amandmajev, bomo na deveti strani našli tudi naloge odbora za obveščanje. Ze prvi odstavek pove dovolj: odbor za obveščanje sprejema program in oblikuje politiko informativne dejavnosti in tovarniškega časopisa. Delavskemu svetu predlaga odobritev sredstev za kritje stroškov takega programa in v okviru odobrenih sredstev odloča o konkretnih akcijah, predvsem še o oblikah obveščanja. Občasno sprejema poročilo o trošenju sredstev za tovarniški tisk in obveščanje, analizira predvsem uspešnost obveščanja, sprejema ukrepe in določa ustrežnejše oblike obveščanja. Imenuje uredniški odbor tovarniškega časopisa in odgovornega urednika.

Prav to slednje je odbor za obveščanje že tudi storil, tako, da bi vsaj tovarniško glasilo lahko nemoteno izhajalo naprej, čeprav so tudi pri tem nastale nekatere težave, katere bo potrebno rešiti čimprej. Predvsem, da si najdemo drugo tiskarno, ki nam bo tiskala naš tovarniški list — seveda tudi za nekaj manjše stroške, kot je to dosedaj bilo z Mariborskim tiskom oz. tiskarno, ki bi spet hotela — povečati stroške svojih uslug. Tako kaže, da nam bo v bodoče te usluge izvrševala tiskarna v Murski Soboti, vendar to le mimogrede.

Vrtno se namreč k stvari, katero želim poudariti v teh nekaj vrsticah prav v zvezi z nadaljnjimi oblikami obveščanja pri nas. Koliko pomeni dobra obveščenost v nekem kolektivu, ni treba ponovno poudarjati, ker smo o tem že večkrat spregovorili v našem tovarniškem listu, kot tudi na raznih množičnih sestankih v delovnih enotah. Kakšne bi naj bile bodoče oblike obveščanja oziroma informativne dejavnosti v podjetju nasploh, bi morali povedati vsi proizvajalci, ki bi naj tudi predlagali, kakšne oblike obveščanja, poleg tovarniškega časopisa seveda, še želijo ali jih imajo za nujno potrebne, če seveda želimo doseči pravi smisel obveščanja. Odbor bo že v kratkem razpravljal o svojih nalogah, vendar pa vsekakor pričakujemo tudi pomoč od vseh vas, ki nam lahko s svojimi predlogi in pripombami mnogo pomagata. Tudi sindikalni odbori v delovnih enotah ne bi smeli stati ob strani, kot bo tudi tovarniški zbor sindikata moral v tej smeri storiti kaj več, kot doslej.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Bralcem „ALUMINIJA“

Po daljšem presledku imate pred seboj zopet svoj časopis.

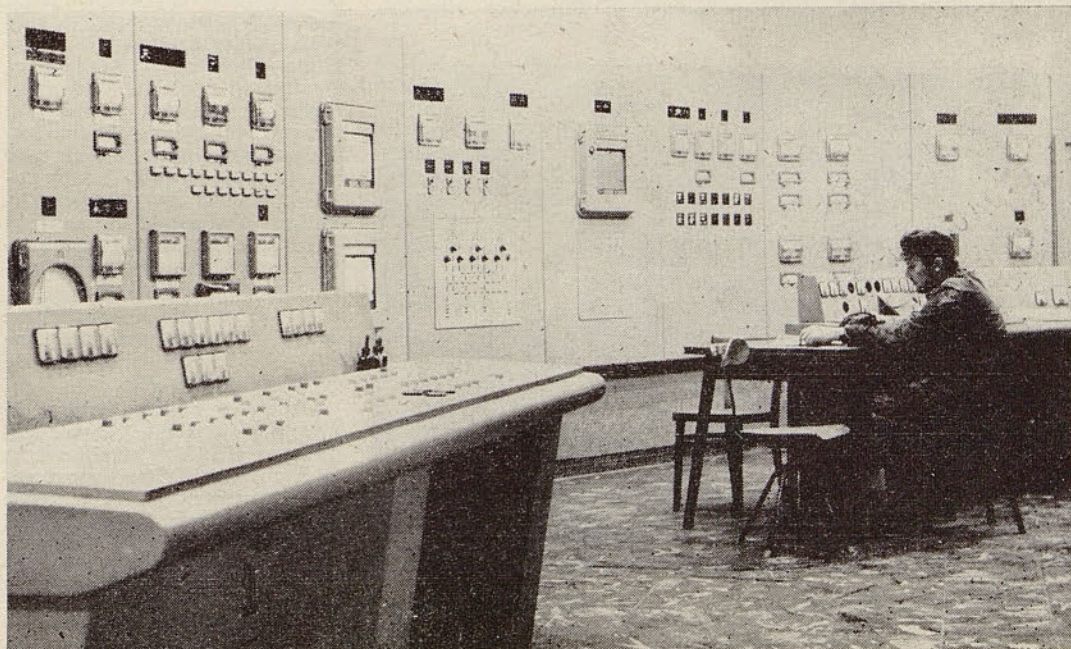
Dvomesecni presledek je nastal zaradi menjave tiskarne.

Preselili smo se v M. Soboto k Pomurskemu tisku, kjer so ugodnejši pogoji in, kar je za nas še važnejše, krajši roki.

Časopis bomo dobili vedno v 10. dneh. Skrb uredniškega odbora bo, da bo zbranih dovolj prispevkov in da bodo pravočasno oddani v tisk. Vse sodelavce prosimo, naj svoje prispevke oddajo najkasneje do 15. v mesecu (za novembrsko številko pa že do 5. novembra). Vsi prispevki, prispeli po tem datumu, ne bodo mogli priti v poštev za navedeni, ampak šele za naslednji mesec. Prav zaradi tega predlagamo: oddajte svoje prispevke prej in ne odlašajte do zadnjega!

Članke in slike lahko oddate v Izobraževalnem centru podjetja ali spustite v nabiralnike, ki so nameščeni pri obeh izhodih iz tovarne in v bifeju sanitarne I. Vsak avtor se naj s polnim imenom podpiše vsaj na kopijo, da bomo vedeli, kdo je in komu naj nakažemo honorar.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Komandni prostor razklopa

Foto: Stojan Kerbler

Potrebno je sodelovanje vseh članov kolektiva

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri tem menim, je osnovno to, da bi morda v delovnih enotah celo imenovali določene tovariše, ki bi bili zadolženi za to, da bi pisali v tovarniški list o raznih uspehih, problemih in težavah, o predlogih in pripombah članov svoje delovne enote in tako dalje, skratka materiala zanesljivo ne bi zmanjkalo, obveščenost pa bi vsekakor bila mnogo uspešnejša. Seveda pa je treba pri tem upoštevati, da izide tovarniški list le enkrat mesečno in da se bo vsekakor potrebno odločiti še za nekatere druge oblike obveščanja.

Ce se spominjamo nazaj, smo imeli oglasne deske (te sicer imamo še vedno), ki pa so največkrat ostale le v senci pomembnih dogodkov, o katerih člani kolektiva niso izvedeli pravočasno. Če ostanemo v bodoče še pri teh deskah, potem bo potrebna konkretna zadolžitev, kdo bo skrbel za to, da bodo vse novosti prišle po najkrajši poti do neposrednih proizvajalcev v delovnih enotah. Samo od res dobrega obveščanja lahko tudi pričakujemo, da bodo rezultati našega dela še mnogo boljši in pozitivnejši. Če nekateri še vedno menijo, da imamo tovarniški časopis le zato, da dobijo honorar, kot posamezniki tudi izjavljajo, potem je precejšen del krivde pri njih samih, čemu ne prispevajo k temu, da bi naš časopis resnično služil pravemu obveščanju in da bi tudi sami prispevali svoj delež k izboljšanju informativne dejavnosti pri nas. Ne glede na vse mogoče očitke in kritike na račun našega časopisa, pa še vedno trdim, da je ta še kako potreben, le da je treba razširiti krog dopisnikov iz vseh delovnih enot in pridobiti za sodelovanje tudi strokovne službe, kajti tedaj bo mnenje o tem, če je časopis potreben ali ne, povsem drugačno. Vsekakor pa sem tudi za to, da si uredimo še druge vire naše informativne dejavnosti in najdemo nove oblike, ki bodo poleg časopisa pripomogle k temu, da bomo zares o vsem obveščeni hitro in resnično, ne pa, kot je to bilo dosedaj, ko smo morali mnogokrat poslušati razne alarmantne novice, ki največkrat nimajo nobene zveze z dogodki v tovarni.

S temi nekaj vrsticami želim doseči predvsem to, da bi pri našem nadaljnjem urejanju sistema obveščevalne dejavnosti sodelovalo kar največ neposrednih proizvajalcev, ki bi naj s svojimi predlogi in pripombami pomagali doseči to, kar si vsi najbolj želimo: dobro in hitro informiranje o vseh dogodkih v podjetju.

Odbor za obveščanje bo zelo vesel vsakega predloga, ki bo pomagal pri uresničevanju našega cilja, pa tudi uredniški odbor bo vsekakor hvaležen za vsak prispevek, kajti čim večjo izbiro člankov bo imel, tem bolj kvaliteten bo tovarniški list — to je pa tudi naš edini smoter in največja želja, katero pa je mogoče uresničiti le s tesnim sodelovanjem vseh članov kolektiva!

M. F. Zidar pri delu

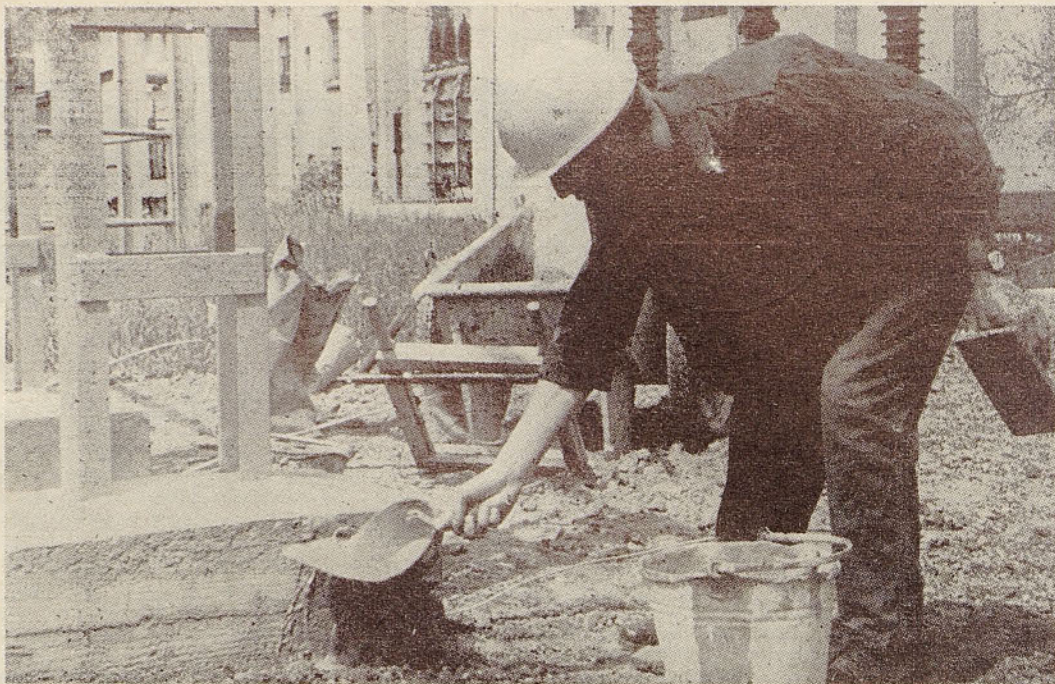

Foto: Stojan Kerbler

POTRJEN POLLETNI OBRAČUN

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za obnovo parketa v dvorani Restavracije Kidričeve je delavski svet odobril 50.000 din. Parket je potrebno obnoviti zato, ker se je v dvorani pojavila lesna goba.

Za nabavo in montažo novega plinskega štedilnika v Restavraciji Kidričeve je delavski svet odobril 42.750 din.

— o —

Delavski svet je razpravljal o glavnem projektu za izgrad-

nanciralo izgradnjo pešpoti le od tovarne do križišča s cesto proti bazenu v širini 2 metrov in stopnice na železniški nadvoz, kar bo stalo 325.000 din. Sredstva za izgradnjo te pešpoti bodo bremenila sklad skupne porabe.

— PRITOŽBE V ZVEZI Z RAZDELITVIJO KREDITOV ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO

V zvezi z razdelitvijo kreditov po III. natečaju za indivi-

Zajku, Francu Zumerju in Janezu Štrafeli, in Viktor Markovič, ki izpodbija posojilo Antonu Černezu in Slavku Novoselniku. Delavski svet ni ugodil pritožbam Josipa Gužvinca, Stanka Toplaka in Viktorja Markoviča, pritožbo Jožeta Pišeka pa je rešil tako, da je odobren kredit za stanovanjsko izgradnjo Francu Černenšku, Antonu Zajku, Francu Zumerju in Janezu Štrafeli zmanjšal za 13,5 odst. in tako pridobljena sredstva dodelil Jožetu Pišek kot kredit za stanovanjsko izgradnjo.

V obširni razpravi o pritožbah so člani delavskega sveta razpravljali tudi o posameznih določbah pravilnika, po katerem so razdeljevani krediti za stanovanjsko izgradnjo, in pri tem ugotavljali, da bi bilo potrebno pravilnik spremeniti in dopolniti. Po tej razpravi je delavski svet sklenil, da je treba začeti z revizijo Pravilnika o kreditiranju izgradnje, nakupa in adaptacij stanovanjskih hiš iz sklada skupne porabe. Odboru za družbeni standard je naročil, naj pripravi spremembe in dopolnitve navedenega pravilnika; te spremembe naj zajamejo tudi pripombe, iznešene na seji delavskega sveta. Odbor naj posreduje osnutek sprememb in dopolnitev pravilnika o kredi-

tiranju izgradnje, nakupa in adaptacij stanovanjskih hiš iz sklada skupne porabe v razpravo članom delovne skupnosti.

Delavski svet tudi ni mogel ugodno rešiti prošnje Jožeta Vučkoviča za dodelitev posojila za adaptacijo stanovanjske hiše, ker nimamo v podjetju potrebnih sredstev za ta namen.

— DODELITEV STANOVANJA

Na predlog direktorja je delavski svet dodelil dvosobno stanovanje v Kidričevem št. 13, III nadstropje, Hermanu Škrinjarju, dipl. ing. — na osnovi določil 8. čl. Pravilnika o dodeljevanju stanovanj.

— ODPIS BOKSITA

Pri uvozu boksita iz Avstralije, v letu 1969, je nastala razlika v količini za 1.813 ton. Ta razlika je nastala zaradi razsipa, manipulacije v luki, razkladanja in vsušitve ter zato, ker je bil boksit izpostavljen vetru in soncu. Delavski svet je odpisal to količino boksita.

— o —

Ob koncu seje se je delavski svet seznanil z na novo določeno ekonomsko ceno počitniškega doma; to ceno je določil odbor za družbeni standard in je bila zaračunana tistim tujim gostom, ki niso šli na letovanje s člani naše delovne skupnosti. Sklenil je tudi, da je za izvoženi aluminij v letu 1968 treba obračunati izvozne instrumente; podal je tudi soglasje k aneksu k pogodbi o ustanovitvi poslovnega združenja energetike SR Slovenije v obliki, kot je to predlagal upravni odbor združenja. K.-n.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Upamo, da boste še naprej sodelovali z uredniškim odborom in da se bo število sodelavcev še razširilo. Čim več bo dopisnikov, tem pestrejši bo časopis.

Uredniški odbor bo skrbel za redno izhajanje in obveščanje o delu samoupravnih organov.

»Aluminij« boste dobivali ob koncu meseca, med 25. in 29. (v novembru do 20.) in bo poročal o vsem, kar je bilo važnega od zadnje številke pa do 15. v tekočem mesecu.

Mnogo zadovoljstva in razvedrila pri branju »Aluminija« vam želi

Uredniški odbor

Če vzgajaš, se tudi sam vzgajaš

Pouk in vzgojo s področja varstva pri delu in delovne higijene v delovni organizaciji uresničuje, programira, izvaja in vrednoti varstvena služba delovne organizacije skupaj s kadrovsko-socialno službo, tehnologi in zunanjimi strokovnjaki.

Iz strojne delavnice aluminija

Foto: Stojan Kerbler

Osnova za programiranje mora biti poleg zakonskih predpisov še zdravstvena in varstvena problematika delovne organizacije, predvsem pa poznavanje pogostnosti in resnosti profesionalnega travmatizma (poklicne telesne poškodbe) in profesionalne patologije. Pri izvedbi je zaželeno čimveč dobrih strokovnjakov iz lastne delovne organizacije (če vzgajaš, se tudi sam vzgajaš!), vendar je potrebno izkoristiti vse ostale možnosti in predvsem angažirati strokovnjake, npr. iz medicine in varstva pri delu.

Vsi programi in uresničitve morajo biti osnovane na principu racionalnosti, učinkovitosti in sodobnosti.

Osnovne oblike pouka in vzgoje s področja varstva pri delu so uvajalni seminarji za varstvo pri delu na osnovi zakona o varstvu pri delu. Oboje lahko dopolnimo s specialnimi seminarji ali tečaji s tega področja za posamezne profile delavcev. Formalne skupine, ki jih oblikujemo ob uvajalnih

seminarjih in na splošnih tečajih, je treba skrbno ohraniti in negovati za poznejši dodatni pouk in vzgojo za oblike seminarjev ali tečajev za obnovo znanja ali za pridobitev specializiranega znanja. Pri vseh teh oblikah pouka in vzgoje je treba doseči kontinuiteto med poukom in prakso na delovnem mestu, doseči konkretne zadolžitve in s tem izboljšati uspeh, si prizadevati za boljši odnos do dela nasploh in se zavedati sociološke zakonitosti, da varno delo bistveno vpliva na značaj človeka (posebej na mladega človeka v razvoju) in menja njegova stališča do aktivnega odnosa med zdravjem, delom in produktivnostjo.

Določanje vrednosti ali preverjanje učinkovitosti vzgoje in pouka s področja varstva pri delu mora izkoristiti vse možne prijeme in vrednote, vendar mora biti zasnovano konkretno in vedno na znanstveni podlagi.

-K

Tendence razvoja aluminijske industrije

Aluminij je kovina sedanosti in kovina bodočnosti

Proizvodnja in poraba aluminija v svetu je v zadnjem desetletju doživela med vsemi barvnimi kovinami — največji vzpon, procentualni porast proizvodnje je višji, kot je bil pri proizvodnji bakra, cinka, in svinca; presega celo porast proizvodnje jekla.

V obdobju od leta 1960—1965 je letna poraba aluminija naraščala po stopnji 10,4%. Po nekaterih predvidevanjih naj bi do leta 1980 naraščala letna poraba aluminija po stopnji 9,5%. Leta 1967 je znašala svetovna proizvodnja aluminija 7,932.000 ton. Za leto 1980 predvidevajo proizvodnjo 26,000.000 ton aluminija, kar pomeni, da se bo v tem, razmeroma kratkem obdobju, proizvodnja povečala za 3,4-krat.

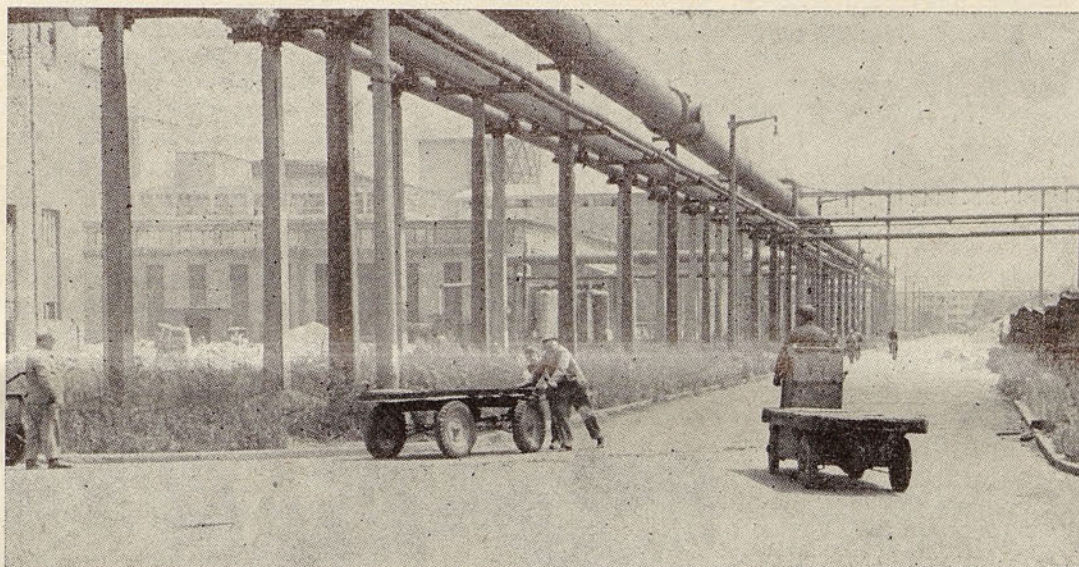
Aluminij je zelo važna kovina za gospodarski razvoj vsake države, zato ga želi proizvajati čimveč držav. Leta 1900 je proizvajalo aluminij samo 6 držav, leta 1957 jih je bilo 24, leta 1967 že 30 držav, a do leta 1974 predvidevajo, da bo proizvajalo aluminij že 40 držav. Nove države, proizvajalke aluminija, bodo v kratkem postale: Venezuela, Islandija, Turčija, ZAR, Južna Afrika, Južna Koreja, Iran, Bolgarija in Belgija.

Vemo, da je za proizvodnjo ene tone aluminija potrebno 2 t glinice in okoli 16.000 KWh električne energije. Za proizvodnjo ene tone glinice pa potrebujemo 2,2 t boksita, te osnovne surovine za proizvodnjo aluminija. Pomanjkanje cene električne energije je ena od glavnih ovir, da se še več držav ne more vključiti med proizvajalce aluminija. Za razliko od teh držav pa so npr. Norveška in Kanada zaradi cene domače elektrike veliki proizvajalci aluminija, čeprav nimajo svojega boksita, ampak morajo boksit in glinico uvažati. Nekatere države rešujejo pomanjkanje cene električne energije še na druge načine. Tako ima npr. Madžarska dovolj boksita, primanjkuje ji pa elektrike. Proizvodnjo aluminija si je uredila tako, da bo v svojih tovarnah iz domačega boksita proizvedla 330.000 ton glinice, jo poslala v SZ, iz Sovjetske zveze pa bo dobila 165.000 ton aluminija, katerega bo Madžarska predelala v končne proizvode. Ta sporazum so sklenili za dobo 20 let in je že v fazi realizacije.

Po dosedanjih klasičnih koncepcijah so elektrolize aluminija gradili v glavnem blizu ali pa ob samih izviri cene električne energije, pa so potem aluminij prevažali do predelovalnih obratov — do potrošnikov. Pojav vse večjega števila jedrskih elektrarn in njihova konkurenčnost ostalim virom električne energije pa omogočata mnogo večjo neodvisnost lokacije elektrolize aluminija od virov električne energije. Tako bo ena od dveh tovarn aluminija, kateri gradijo v Angliji, uporabljala električno energijo iz jedrske centrale. Anglija je prav zaradi pomanjkanja cene električne energije majhen proizvajalec aluminija, saj je leta 1966 proizvedla le 37.100 ton

aluminija. Jedrske elektrarne pa omogočajo lepše perspektive v proizvodnji aluminija.

Popolnoma novo koncepcijo predstavlja študija, katero so izdelali v ZDA, v laboratoriju Atomske komisije v Oak Ridgeu, Tennessee. Ta koncepcija se popolnoma razlikuje od dosedanje klasične, namreč, da so elektrolize aluminija gradili blizu naravnih virov cenene električne energije, oziroma v centru porabe aluminija.

Križišče

Foto: Stojan Kerbler

Samoupravljanje in odgovornost

Ko je delavski svet našega podjetja sprejel statutarne amandmaje, se je praktično pričela nova etapa v delavskem samoupravljanju, katero dobiva vse večjo veljavo, večje pristojnosti in sočasno seveda tudi večjo odgovornost.

Kakšne so nekatere novosti, to gotovo že vsi vemo, saj sodeluje v raznih odborih in komisijah delavskega sveta in v svetih delovnih enot precejšnje število članov kolektiva, ki so tako prevzeli na sebe veliko odgovornost za vse, kar se dogaja v kolektivu in okrog njega. Prav to je pa tisto osnovno, česar bi se vsak član moral zavedati in tudi storiti vse, kar je v njegovi moči, da bi bile napredne ideje, ki koristno služijo kolektivu in skupnosti, tudi čim bolj učinkovito uveljavljane. Tukaj se torej prične tisto, čemur vsi pravimo: odgovornost; ne vem pa, če se je vsi tudi popolnoma zavedamo. Čeprav ni nič novega, da je v kolektivu še vedno lepo število članov, ki so sprejeli kandidaturu in nato bili izvoljeni, bodisi v delavski svet, svet delovne enote ali v kakšno drugo komisijo ali odbor, pa se je pri tem tudi nehala njihova nadaljnja aktivnost za napredek in uveljavljanje samoupravljanja!

Kje torej treba iskati vzroke? Ne vem, kolikokrat smo že govorili o tem, da so še vedno prevelike razlike med osemurnimi delavci in tistimi, ki delajo v izmenah. Trdno sem prepričan, da se bo spet našel nekdo in dejal, da zopet

pričujemo ogrevati zadevo, ki je že svojčas enkrat bila na seji delavskega sveta, vendar pa konkretne rešitve ni bilo, čeprav ta problem to vsekakor zahteva. Tega ne pišem le zagledel, ker sem tudi sam v izmeni, ampak nedvomno v imenu vseh tistih, ki enako, kot jaz, delajo v izmenah, pa so člani delavskega sveta, sveta delovne enote, kakšnega odbora ali komisije.

Tu se namreč naša pota razhajajo predvsem zato, ker smo pred kolektivom vsi enako odgovorni, nikakor pa nismo povsem v enakopravnem položaju, saj osemurni delavec odsedi svoj delovni čas na seji, medtem ko mora izmenski nato še na delo ali pa je pravkar že prišel iz službe. Če je že za oba enaka odgovornost, zakaj potem ne bi končno uredili tudi to vprašanje, ki se že vsa leta vleče skozi našo prakso kot rak rana in zato zahteva nujno ukrepanje.

Naj navedem samo en primer, ki je morda poučen in bo povedal mnogo več, kot pa ves ta sestavek. Ko sem ob neki priložnosti govoril z enim osemurnim delavcem o tem problemu in mu predlagal, da bi morali seje delavskega sveta in svetov delovnih enot določati tako, da bi bile tudi v popoldanskem —

mične proizvode, nujno potrebne za intenzivno poljedelstvo.

Danes, ko je podhranjenost človeštva še vedno svetovni problem, bi s takšnim projektom v pustih, neizkoriščenih delih sveta ustvarili prave velike tovarne prehrabnih proizvodov, kar bi močno olajšalo borbo proti pomanjkljivi prehrani človeštva.

Osrednji in najpomembnejši organ takega agroindustrijskega kombinata bi bil jedrski reaktor z močjo 2.000.000 KW. Velik del proizvedene energije bi porabili za desalinacijo morske vode. Soli iz morske vode bi izkoristili za pridobivanje klora, natrija, magnezija itd. Drugi del električne energije bi uporabili za elektro metalurgijo in elektro kemijo, predvsem za proizvodnjo aluminija in magnezija, možna pa bi bila tudi proizvodnja elektro jekla. Proizvod-

nja umetnih gnojil je ključ celotnega kompleksa, kateri bi omogočil uspešno funkcioniranje poljedelskega dela tega projekta. Pregledali so že pet lokacij, kjer bi lahko prišla v poštev izgradnja takega agroindustrijskega kompleksa: obalno področje Rann — O — Cutch na severovzhodu Indije, pas Gaze na Srednjem vzhodu, Mehiško področje Basse, Zahodna Avstralija in tudi pustinja Seluna v Peruju. Možne pa so še druge lokacije.

V Oak Ridgeu so izračunali, da bi investicije za tak kompleks znašale več kot milijardo dolarjev. V takem kompleksu pa bi lahko takoj zaposlili 100.000 ljudi, s proizvodi iz takega kompleksa bi lahko prehranjevali 5 milijonov ljudi, pa še bi lahko prodali toliko umetnega gnojila, da bi to omogočilo prehrano 50.000.000 ljudi. Čeprav so te investicije na prvi pogled ogromne, so ustvarljive. Izgradnja takšnih kompleksov ni vizija daljnje bodočnosti. Če bodo že uresničevane analize potrdile vse zgoraj omenjene predpostavke, bi takšne agroindustrijske komplekse lahko zgradili še v tem desetletju.

Tako je postala proizvodnja aluminija sestavni del enega od največjih kompleksnih projektov bodočnosti, izgradnja katerega bi ogromno pripomogla k razvoju nerazvitih območij in držav. Takšni projekti pa tudi dokazujejo, da je elektrolize aluminija možno locirati tudi izven dosedanjih klasičnih, geografskih konceptov.

(Povzeto po strokovni reviji »Rudarstvo, geologija i metalurgija«)

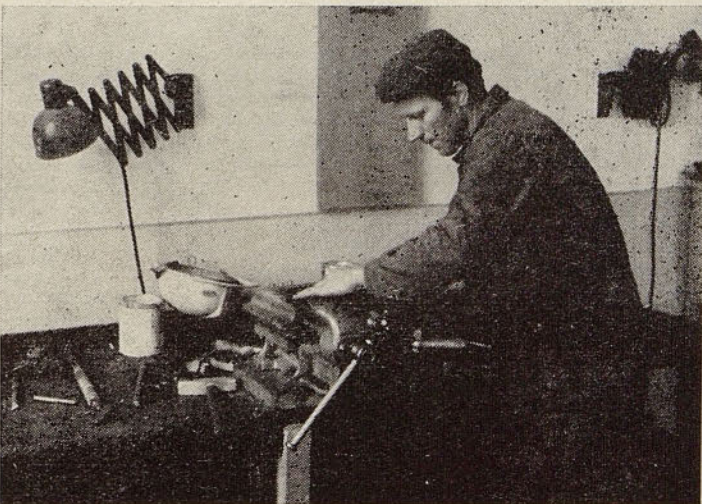
prostem času, se mi je le lepo nasmešnil in dejal: »Ja, če pa bi storili to, potem bi vsekakor nastalo vprašanje sklepčnosti, ker jih prav gotovo mnogo ne bi bilo na seji.«

Mislim, da je s tem bilo povedanega mnogo — vsekakor pa je vsaj meni izzvenelo tako, kot da

bi to veljalo le za njih, medtem, ko moramo mi, ki delamo v izmenah, priti na seje ne glede na to, če si prost ali pa boš šel delat po seji.

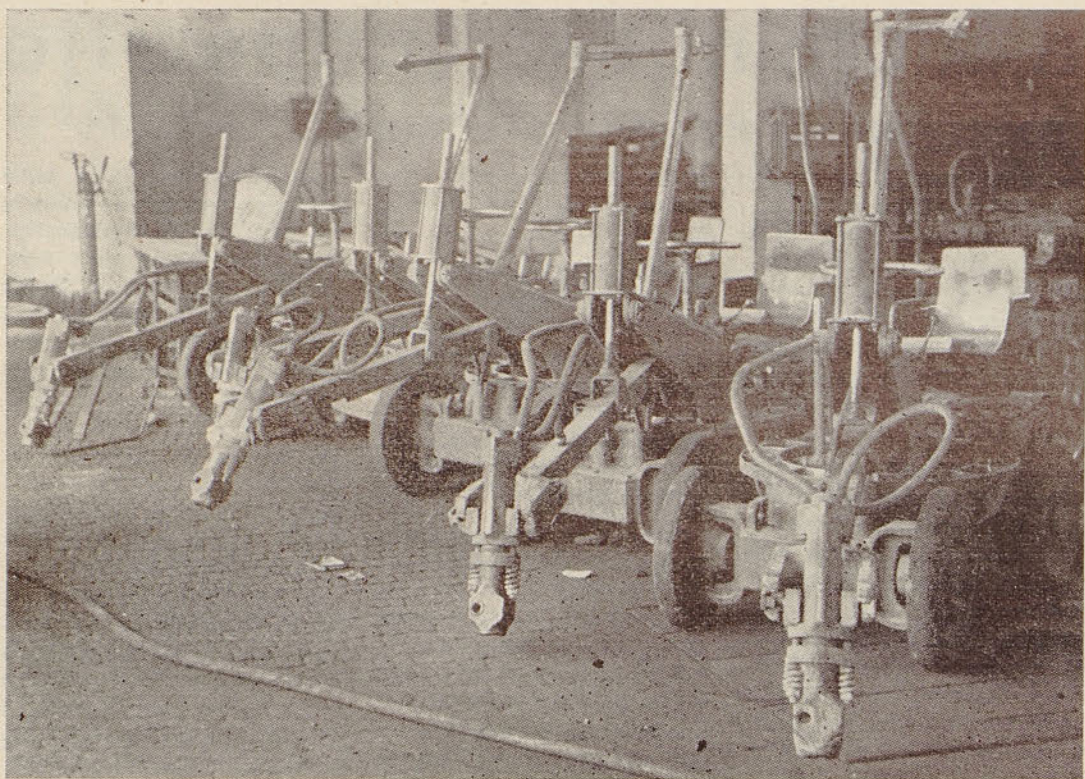
Nihče ne zahteva kakšnih nagrad ali sejnin, vsekakor pa bi bil že skrajni čas, da končno to vprašanje rešimo, kajti v nasprotnem primeru bo vse slabše, saj se nihče ne more pomiriti s tako občutnimi

(Nadaljevanje na 4. strani)

Franč Jeza pri piljenju

Foto: Stojan Kerbler

Prebijalci skorje

Foto: Stojan Kerbler

Z varstvenim izobraževanjem na delovnem mestu bomo delavca lažje prepričali, da potrebuje varstveno vzgojo!

Mojster v delavnici često pojasnjuje, daje navodila in opozarja, vendar so prav tako pogosti primeri, ko so vsa njegova navodila zaman. Morda so vzroki takšnim negativnim pojavom v tem, da mojstri svojih praktičnih izkušenj varnega dela včasih ne znajo dovolj uspešno posredovati svojim podrejenim. Solidno strokovno znanje vodilne osebe v podjetju je potrebno, vendar pa je samo to premalo, če vodilna oseba hkrati svojega znanja ne zna posredovati drugim. Reči: bodi previden, pazi nase pri delu in podobno, ne pomeni mnogo. Rezultate poznamo.

Mojster mora znati praktično poučiti delavca, mora mu pokazati in dokazati elemente nevarnosti v delovni operaciji. Pokazati in dokazati pa jih mora tako, da ni pouk naporen, da ga lahko opravi čim hitreje in hkrati zanesljivo dobro, da pri tem ne upošteva samo delo, marveč predvsem delavca, ki se uči, in pri tem tudi upošteva najprimernejšo pot do znanja.

Mojstra mora voditi pri tem varnostnem izobraževanju pravilo, da so osnovni pogoji za varno delo na delovnem mestu:

— temeljita priprava in ureditev delovnega mesta. Delav-

vec se mora na novem delovnem mestu počutiti ugodno. Sama ureditev del. mesta mora povsem ustrezati pogojem in zahtevam dela.

— Smotrno je na delovnih mestih treba oskrbeti, pripraviti in razporediti potrebno orodje, material, druge proizvodne in varnostne pripomočke; ti morajo ustrezati zahtevam delovne operacije.

— Za delovno operacijo morajo proučevati vse njene faze (za daljša in zahtevnejša dela — etape) in ključne točke, na

Pomembnost pravilne prehrane kot zdravstvene zaščite delavca

Kot se premog z gorenjem osvobodi nagomiljene energije v obliki toplote, tako se tudi v človeškem telesu razgradijo prehranske stvari, s čemer se sprošča energija, katera je potrebna za delovanje organizma in funkcioniranje vseh njegovih življenjskih procesov. Če je delo še tako neznanost: srčni utrip, ritmično dihanje, delo žlez in črevesja, organizem za to delo vseeno troši določeno energijo, katera nastaja s prebavo (izgorevanjem) hrane. Torej, da bi človek lahko živel in delal, mora jesti.

Pri ocenitvi energetskih potreb telesa v hrani moramo računati o vsakodnevnem opravilu, katerega opravlja neka oseba. Vsak gib mišice, pa tudi, če je še tako neznanost, poveča energetske potrebe telesa in koliko je večje mišično delo, tem večja je potrebna energija. Umsko delo pa zahteva več kisika in manj energije za mišice. Komisija za prehrano pri zveznem zavodu za »Narodno zdravilje« je dala

predlog energetskih norm za razne poklice, kot sledi:

I. kategorija:

do 2800 kalorij — pretežno sedeče delo (npr. uslužbenci, administratorji itd.).

II. kategorija:

od 2800—3200 kalorij — lahko fizično delo (krojači, finomehaničarji, zdravniki, laboratorijsko osebje itd.).

III. kategorija:

od 3200—3600 kalorij — srednje težko delo (delavci kovinske stroke — ključavničarji, električarji, mizarji itd.).

IV. kategorija:

od 3600—4200 kalorij — težko fizično delo (npr. zidarji, kovači, transportni delavci, delavci metalurških obratov pri pečeh itd.).

V. kategorija:

od 4200—5000 kalorij — zelo težko fizično delo (npr. rudarji).

Najprikladnejši in tudi najboljši izvor energije za delo je v ogljikovih hidratih in v masti. Slednji imajo tudi največjo kalorično vrednost. Pri nas pa obstajajo slabe navade v prehrani. Tako npr. večina naših ljudi črpa potrebne kalorije iz kruha, zelo malo pa uporablja živila, katera vsebujejo zaščitne tvarine: mleko, jajca, sadje in zelenjavo.

Človek, torej vsak delavec, mora biti v trajnem prehranbenem ravnotežju, to pomeni, da mora sprejeti toliko hrane, kolikor mu je potrebno za nadomeščanje porabljene energije. V nasprotnem primeru nastajajo kvarne posledice za zdravje delavca, kar se negativno odraža pri njegovi delovni sposobnosti in produktivnosti. Ni važno, kako želodec napolnimo, temveč je treba težiti za tem, da je hrana sestavljena z živili, potrebnimi za naš organizem. V nasprotnem primeru nastajajo spremembe ravnotežja prehrane, z zmanjšanjem telesne teže, oslabele organizma, nastajanjem specifičnih obolenj kot posledice nepravilne prehrane in na koncu z zmanjševanjem delovne produktivnosti.

Naša hrana mora vsebovati beljakovine živalskega (meso, jajca, mleko, sir ribe) in rastlinskega izvora (stročnice). Pomanjkanje teh beljakovin povzroča zastoj v rasti in zmanjšuje koncentracijo pri delu, delovno sposobnost, težino in odpornost pred zunanjimi škodljivimi činitelji.

Masti imajo največjo kalorično vrednost, zraven tega pa vsebujejo nekaj zelo dragocenih vitaminov.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Samoupravljanje in odgovornost

(Nadaljevanje s 3. strani)
razlikami in izredno neenakopravnim položajem. Ne vem, zakaj bi moral biti izmenski delavec toliko podcenjevan, saj je že tako in tako dovolj prizadet s tem, ker mora delati ob nedeljah in praznikih, pa čeprav nekateri — menijo, da to nadomesti z drugim prostim dnem. Ali res nihče noče razumeti tistega, ki gre zjutraj z nočnega dela, pa mora na sejo in nato zvečer zopet na delo, medtem ko osemurni delavec odsluži svoj delovni čas na seji, potem pa odide lepo domov počivati.

Zato ponovno apeliram na vse člane delavskega sveta, da o tem problemu ponovno razpravljajo in izglasujejo takšen sklep, ki bo realen in pošten za obe strani.

Ponovno poudarjam, da nihče ne zahteva posebnih nagrad ali ne vem kakšnih večjih sejnin, toda nekaj mora vsekakor biti rešeno, da bo imel tak član vsaj malo zadoščenja in da se bo vsaj delno približal svojemu sodelavcu, ki pač dela le samo dopoldne, osem ur. S tem bomo dosegli, da bodo seje obiskane tako, kot je to potrebno, predvsem pa seveda to, da bo polno uveljavljena prava samoupravna odgovornost, ki velja za obe strani, za vse člane samoupravnih organov. Vedeti je namreč treba, da je pri nas tudi večje število ta-

kih delavcev, ki imajo poleg funkcij v samoupravnih organih še druge obveznosti, bodisi v družbeno-političnih organizacijah ali društvi in drugih organizacijah, pa jim je s tem delo še toliko bolj oteženo in zahteva dodatne napore, ki izhajajo iz izmenskega dela.

Seveda ni treba tega sestavka razumeti napačno, namreč da morda kdo kaj očita tistim članom, ki pač delajo le od sedmih do treh in so pač deležni tega, da so na sejah v delovnem času; nasprotno, želimo doseči le to, da bo tudi izmenski delavec dobil vsaj delno nadomestilo za izgubljeni prosti čas, katerega dandanes pač že nihče ne želi žrtvovati kar tako zaradi »častnih funkcij«, kot je to bilo nekoč pred leti; to pa je že zdavnaj zamrlo in je danes motiv s popolnoma drugačno perspektivo. Res je, da je samoupravljanje tudi del naše dolžnosti, vendar pa te dolžnosti morajo biti trdno povezane s povsem enakimi pravicami, ki temeljijo na resnični kolektivni samoupravni odgovornosti.

Če bomo znali pravično rešiti ta pereči problem, potem bomo zanesljivo naredili velik korak naprej — upam pa, da smo ta korak le sposobni napraviti.

Če je temu tudi res tako, bo pokazala že bližnja prihodnost! mf.—

Franjo Maječič pri krivljenju pločevine

Foto: Stojan Kerbler

katerih bo slonelo prikazovanje, utemeljevanje in dokazovanje izvajanja potrebnih ukrepov za varno izvršitev dela. Razčlenjevanje je nujno potrebno zaradi lažjega razumevanja delavca pri praktičnem pouku.

Pod pojmom »važna faza« razumemo tisti del delovne operacije, ki pomeni določeno stopnjo v njenem razvoju in iz katere sledi nova, naslednja stopnja. Ključne točke v »važni fazi« pa imenujemo tista stanja, ki so odločilnega pomena in ključ do uspeha, za zanesljivo varnost pri delu in ohranitev zdravja delavca na

Na primer: poškodbe oči, rok, nog, drugih organov ipd. Prednost je tudi v tem, da bo v enakem času bolje izvršil delo in tudi lažje. Pri povečani storilnosti bo imel tudi sam neposredno korist. Pri določanju delovne naloge želimo navadno točno vedeti, kakšna je naša dolžnost. Nalogo izvršimo hitreje in bolje, če imamo zanjo potrebno zanimanje. To velja tudi za praktični pouk in sprejemanje znanja.

Že v začetku pouka o varnem delu se sklicujemo na delavčeve želje, na njegova prizadevanja in hotenja. Vzbu-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Nadaljevanje: ... varstveno vzgojo!

(Nadaljevanje s 4. strani)

diti je treba pri njem pripravljenost in voljo za delo. Bodimo z njim prijazni, nevsiljivi in dajmo mu možnost, da se sprosti in da se brez bojazni in treme loti bodoče naloge. Če bo sproščen, bo izvrševal delo z večjim zanimanjem in veseljem, ker bo pričakoval razumevanje in spoštovanje pri nadrejenih in sotovariših. S takšnim ravnanjem bomo v njem utrjevali tudi družbeno zavest, saj hoče biti v proizvodnem postopku aktivni soustvarjalec. Pred poučevanjem ga je treba hkrati še opozoriti na pomembnost dela in na izkazano zaupanje do njegovih delovnih sposobnosti in zmožnosti.

Dobra priprava delavca pred varstvenim poukom na delovnem mestu je pogoj za boljše rezultate. Sam delovni pouk je tako sproščen; pri tem pa se že začenja postopoma porajati smisel za varno delo, za uspešno izvršitev dela. Spreminjanje njegovega odnosa do dela in utrjevanje njegovega prizadevanja za osebno varnost — kakor tudi za varnost drugih — nista več daleč.

Če strnemo premišljevanje o pripravi, ugotovimo, da moramo ugoditi naslednjim zahtevam:

1. Sprostiti moramo delavca v tolikšni meri, da se bo med poukom lotil dela brez strahu in bojazni — z veseljem.

2. Vzbuditi moramo zanimanje delavca, da bo poslej delal v osebno korist in za lastno varnost (kakor tudi varnost drugih).

3. Ugotoviti v toplem in tovariškem vzdušju, kolikšna je že njegova uvežbanost pri delu in koliko nevarnih elementov že pozna; če razume potrebo po varnostnih ukrepih pri določenem delu na delovnem mestu. Ali je npr. prepričan o učinkovitosti dosedanjih načinov varnega dela?

4. Postaviti delavca pred delovnim mestom v takšen položaj, da bo pregleden in da bo delu in varnemu izvrševanju

nju pri prikazovanju in dokazovanju mojstra nemoteno sledil in obdržal najtesnejšo povezavo z mojstrom.

ELEMENTE VARNEGA DELA JE TREBA PRIKAZATI JASNO IN JIH RAZUMLJIVO TUDI DOKAZATI

Glede na stopnjo zmožnosti sprejemanja in dojemanja mora mojster delo tako prikazati, da bo delavec to hitro in popolnoma razumel.

Prikazovanje elementov varnega dela in razlaga morata biti časovno usklajena in prikrojena delavčevemu dojemanju. Mogoče bo treba elemente večkrat pokazati in razlagati, preden jih bo delavec popolnoma osvojil. Morda bo treba še več časa, preden jih bo delavec tudi povsem razumel.

Prikazovanje in dokazovanje morata biti potrpežljiva in prizadevna. Začetna sproščenost in pripravljenost delavca, da bi proučil elemente varnega dela, spoznavanje in razumevanje varnostnih gibov ali ukrepov, morata ostati na enaki višini, kot smo jo dosegli že ob začetku. Varnostni pouk na delovnem mestu mora biti tako temeljit, da bo delavec po praktičnih demonstracijah in ustnenih pojasnilih dobil občutek za razločevanje in utemeljevanje potrebnih gibov in varnostnih ukrepov. Delavec mora spoznati, da so načini varnega dela temeljni pogoj za njegovo osebno varnost (kot tudi za varnost drugih) in da bo pri tem dosegel tudi boljše kakovost dela ali izdelka, seveda ob lažji izvedbi.

KAKO DOSEŽEMO LAŽJE SPOZNANJE IN RAZUMEVANJE PRI DELAVCU?

Kakšne so zahteve takšnega prikazovanja in dokazovanja?

1. Prikazovanje faze za fazo v delovni operaciji.

2. Natančnost demonstracije in sočasnega pojasnjevanja sleherne podrobnosti pomembne stopnje.

3. Načrtno prikazovanje in razlaga elementov varnega de-

la v posamezni važni fazi, toda ne prehitro.

4. Jasno in natančno, z dobriimi izrazi, slikoviti in nazorni; s stalnim vzbujanjem pozornosti moramo poudarjati ključne točke pomembne stopnje ali važne faze.

5. Prikazovati in razlagati smemo samo toliko delovnih operacij ali važnih faz, kolikor jih delavec lahko naenkrat dojame in razume. Med poučevanjem je treba pravočasno presoditi stopnjo delavčeve sprejemljivosti in zmožnosti dojemanja. Uporabljajmo takšne izraze, katere bo kasneje sam uporabljal; bodimo bodrilni.

6. Prekinimo začasno prikazovanje in dokazovanje, če je glava preveč polna. Osvajanje znanja varnosti pri delu po stopnjah (fazah) je bolj za neslljivo, kakor če bi delavec sicer v krajšem času površno osvojil ali dojel zahtevane načine varnega dela. Pokažimo spoštovanje do delavca, katerega učimo, upoštevajmo njegove sposobnosti in občutljivosti.

Pri prikazovanju in razlaganju elementov varnega dela velja pravilo:

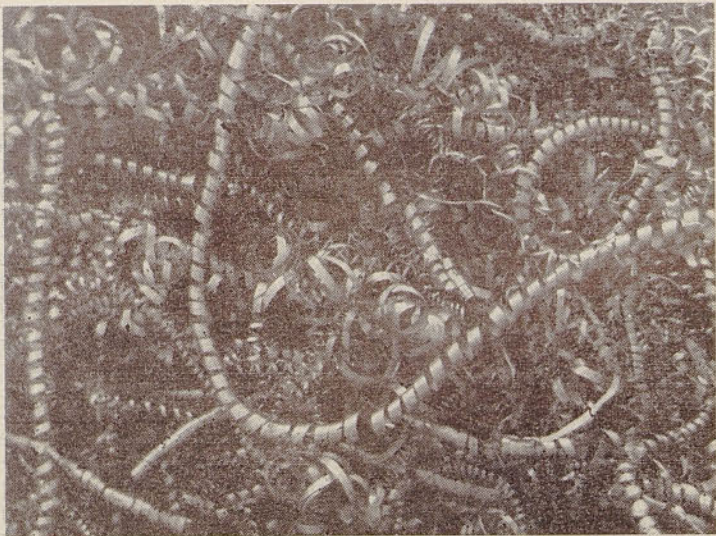
— da prikažemo delo v zaporedju važnih faz;

— da pri ponovitvi opozorimo na tista važna mesta, kjer lahko nastopijo napake;

— da s ponovnim prikazom in razlago ugotovimo vse elemente (varnost — kakovost — lahka izvedba) enake delovne operacije, kar so ključne točke vsake važne faze;

— da ostane odnos do delavca do konca potrpežljiv in strpen, se pravi, na enaki višini kot takrat, ko se je pričel.

Po demonstraciji, poudarjanju in dokazovanju spozna delavec in razume, zakaj je določeno delo ali gib potreben in pravilen, zakaj s takšno izvedbo že vnaprej onemogočimo nezgodo in zakaj nam ta način omogoča tudi lažjo izvedbo opravlja.

Ostružki

Foto: Stojan Kerbler

Pomembnost pravilne...

(Nadaljevanje s 4. strani)

Ogljikovi hidrati (sladkor). Občutek slabosti in »lakote« je tudi znak za pomanjkanje sladkorja v krvi, posledica tega pa je med drugim tudi drhtenje in znojenje.

Poleg tega mora hrana vsebovati še **vitamine** in **mineralne soli**. Marsikje je, na žalost, precej starih navad, da nekateri delavci na tešče popijejo žgane pijače, skodelico čaja ali črno kavo z malo količino sladkorja. Koliko je takšen ali podoben obrok hrane škodljiv, dokazujejo dejstva (kot pri sladkorju): slabo delovanje na živčni sistem in reflekse, zmanjševanje koncentracije pri delu in zmanjševanje delovne sposobnosti, kar vse prinaša idealne pogoje za hitrejšo nastajanje telesne poškodbe pri delu.

Dokazano je, da delavci, ki imajo dober zajtrk (ogljikove hidrate — sladkor, beljakovine itd.) — torej zajtrk z večjo količino ali vrednoto, **beležijo večjo produktivnost**: to velja na splošno tudi za obroke, katere jemljejo med delom.

Dodatni obrok (npr. topli obrok) v tovarni je zelo po-

memben pri prehrani delovnih ljudi. Kljub temu mu še ne prisojamo takšno vrednost in pomembnost. V večini primerov je še vedno ta dodatni obrok enoličen: vsebuje premalo beljakovin živalskega izvora, premalo je tudi zelenjave (pripravljene v surovem stanju), pa tudi cena tople malice je previsoka; v večini primerov je vzrok temu nepravilno sestavljanje pogodbe in malomaren odnos odgovorne osebe za tople malice pri izvajanju pogodbe, npr. z gostinskimi podjetji.

Dodatni obrok, npr. topla malica, bi morala biti strokovno sestavljena in pripravljena pestro. Bogata bi morala biti z energetskimi in zaščitnimi živili, dostopna po ceni — vsem delavcem.

Z dobro organizacijo družbene prehrane in usklajevanjem z delovnim časom, kar bi ustrezalo osnovnim fiziološkim potrebam človeka, bomo lahko dosegli znatno večjo delovno storilnost, ohranili zdravje in preprečili veliko število nesreč, s čemer se bo zmanjšalo znatno število izostankov z dela.

KOMISIJE SD „PROMET“

8. julija 1970 je svet DE »Promet« imel sejo, na kateri je izvolil svoje komisije v naslednjem sestavu:

Komisija za proizvodnjo in poslovanje:

Viktor Prelog	predsednik
Alojz Siebenreich	namestnik predsednika
Marija Korpar	član
Vinko Čuš	član
Alojz Sladnjak	član

Komisija za kadrovanje, sprejem in izobraževanje:

Jože Frčec	predsednik
Konrad Posavec	namestnik predsednika
Janez Mesarič	član
Lovro Mesarič	član
Anton Brlek	član

Komisija za obravnavo kršitev delovnih dolžnosti:

Anton Kaučič	predsednik
Janez Galun	namestnik predsednika
Albert Tomanič	član
Jože Tomanič	član
Franc Pukšič	član

Komisija za varstvo pri delu:

Vinko Čuš	predsednik
Franc Toš	namestnik predsednika
Janez Simonič	član
Janez Ficko	član
Anton Bratušek	član

Komisija za organizacijo dela, sistematizacijo in nagrajevanje:

Stanko Klinec	predsednik
Anton Zadravec	namestnik predsednika
Anton Kaučič	član
Alojz Sladnjak	član
Franc Bezjak	član

Iz skladišča

Foto: Stojan Kerbler

Ubogala nas je — 15 let

Ko nisi več sposoben za delo, moraš v pokoj. Tako se je zgodilo tudi z našo parno lokomotivo serije 23-I-102.

Zgrajena je bila in prvič je zaropotala po tračnicah leta 1918, takrat, za tedanje čase kot moderna Borsik lokomotiva.

Železnici, katera ji zanesljivo ni prizanesla, je služila do leta 1955. Tega leta je bila naša tovarna v prvi fazi redne proizvodnje in potrebovala je težjo lokomotivo za uvoz vlakov. Ker takrat, v prvih letih po vojni, niso

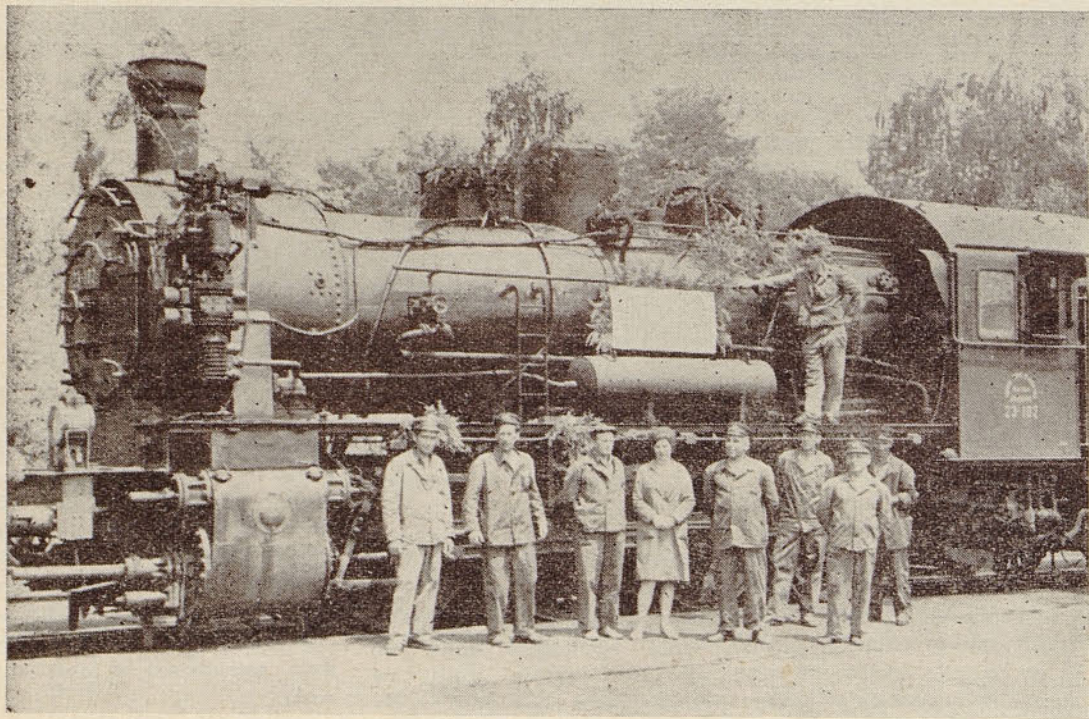
izdelovali težjih parnih ali drugih lokomotiv, je naša tovarna odkupila to lokomotivo od železnice kot odpadno železo. Z generalnim popravilom je bila zopet usposobljena za svoje namene in je zvesto opravljala svoje delo do 17. junija 1970. leta.

nija 1970. leta.

V času, ko je tovarna odkupila to lokomotivo od železnice, so obstajale samo še tri lokomotive te serije, ker jih je bila večina uničenih v drugi svetovni vojni. Ker ni bilo usposobljenih za promet več lokomotiv te serije, so prenehali izdelovati zanje tudi rezervne dele. Zaradi tega je bilo vsako generalno popravilo, katero je treba po predpisih izvrševati na lokomotivi vsaka tri leta, težje in dražje. Zato je železnica po nekaj letih dala še ostali dve lokomotivi te serije v kasacijo in tako je ostala zadnja štiri leta samo šta v naši tovarni. Z občasno pa je tudi to načel tako, da si več ne moremo privoščiti njenega generalnega popravila, katero bi stalo blizu 400.000 novih dinarjev.

Zato smo se morali posloviti od nje, čeprav res precej težko, ker nam je taka težka lokomotiva za današnje potrebe v naši tovarni neobhodno potrebna. Da je temu res tako, to občutimo od dneva, ko smo jo morali opustiti in jo lahko sedaj gledamo še samo kot kup starega železa, težkega 78 ton; ubogala nas je celih 15 let redno na izmanskem delu, njena vlečna moč pa je bila 1.400 ton.

Zdravec

Tako smo se poslovili od parne lokomotive serije 23-I-102

Analiza nesreč pri delu v Sloveniji

Republiški inšpektorat za delo je na podlagi lastnih podatkov in podatkov republiškega zavoda za socialno zavarovanje SR Slovenije sestavil pregled o gibanju nesreč pri delu za leto 1968 in 1969, kot tudi analizo teh nesreč.

Primerjava podatkov za leto 1969 s podatki o številu nesreč pri delu v letu 1968 kaže, da je skupno število nesreč, zopet nekoliko naraslo — pri ženskih zavarovancih za 10,79 % pri moških pa samo za 5,26 %.

Analize nesreč so pokazale, da je prišlo do porasta nesreč iz različnih vzrokov.

Med poglavitnimi vzroki je bila ugotovljena nepoučenost ali pomanjkljiva poučenost ponesrečenec o varstvu pri delu. V številnih organizacijah so opravili izobraževanje iz varstva pri delu bolj formalno, ne da bi se pričeli o tem, ali delavci tudi obvladajo stvarno iz varstva pri delu. Mnogokje menijo, da je poučevanje iz varstva pri delu enkratna naloga, ne pa stalno prizadevanje za utrjevanje varstva kot sestavnega delovnega procesa. Kljub navedenemu ne gre zanikati pozitivne prednosti takega poučevanja, ker bi sicer verjetno bila situacija še slabša.

Ugotovljeno je bilo, da so se pripetile številne nesreče novim

delavcem. To nedvomno kaže na premajhno skrb za novice in na neupoštevanje zakonskih predpisov. Nove delavce na zahtevnejših delovnih mestih bi bilo treba že pred zaposlitvijo na delovnem mestu testirati glede na njihove psihofizične in druge sposobnosti za opravljanje del, pri katerih je večja nevarnost za poškodbe in obolenja.

Nadaljnji vzrok za nesreče je bil ugotovljen v pojačanem delovnem ritmu v nekaterih organizacijah oziroma na delovnih mestih (spremembe v tehnološkem postopku, priučevanje in prilagajanje na nove stroje in naprave, ki so bili ob večjih rekonstrukcijah zamenjani).

Pomanjkljiva organizacija dela je prav tako privedla do nesreč. Določeno število nesreč se je pripetilo tudi zaradi nediscipline,

neuporabe varnostnih naprav in osebnih zaščitnih sredstev in zaradi svojevoljnega načina dela.

Ugotovljeno je bilo povečanje števila nesreč v internem transportu — med vožnjo, pri nakladanju in razkladanju, pa tudi pri prenašanju materiala itd., medtem, ko so nesreče pri delu zaradi pomanjkljive varnostne ureditve na strojih in napravah, vsaj po ugotovitvah omenjene akcije — v upadanju. Pomembna je ugotovitev, da so v porastu nesreče na poti na delo in z dela, kar je razvidno iz nekaterih podatkov zbranih gradiva pri pregledih. Tudi na tem področju bo treba resneje obravnavati varstveno vzgodo, predvsem bo to naloga kadrovske in socialne službe podjetja!

Pregledi delovnih organizacij v teh akcijah republiškega inšpek-

torata za delo so nedvomno pokazali, da v delovnih organizacijah posvečajo vse premalo pozornosti analizam nesreč pri delu in natančnejšemu raziskovanju vzrokov, zaradi katerih pride do nesreč. Zelo redki so bili primeri pri teh pregledih, da so v delovnih organizacijah dobila seznanjeni s pravimi vzroki nesreč, še manj pa je bilo primerov, da bi delovne organizacije konkretno ukrepale, da do podobnih nesreč ne bi več prišlo.

Pomembno je dejstvo, da se je pogostost nesreč zmanjšala v večini dejavnosti, ki so bile zajete z omenjeno akcijo republiškega inšpektorata za delo. Situacija se ni bistveno izboljšala le v metalurgiji barvastih kovin, črni metalurgiji, elektro industriji in prometu brez železnice.

—K

Naša soudeležba

Tudi v OE železniški promet-transport si prizadevamo, da bi naša soudeležba k proizvodnji bila čimvečja, popolnejša in rentabilna, da bi lahko redno sledili potrebam po naših uslugah. Priznati seveda moramo, da nam to zmeraj popolnoma ne uspe.

Vzrokov za to je več. Naš strojni park je precej iztrošen, saj trenutno delamo, ravno v sezoni, ko je največ dela, samo z dvema lahkim parnim lokomotivama, ker težka lokomotiva ni več sposobna za obratovanje. Na drugo bomo pa morali čakati še nekaj tednov. Ta nam pa vsekakor ne bo mogla povsem nadomestiti opuščenega lokomotivo, ker bo njena vlečna moč nekaj manjša. Tovor doteka neenakomerno, bodisi po krivdi dobavitelja in železnice, pa tudi po naročilih naše tovarne. Ravno tako so potrebe po naših uslugah v naših obratih nekatere dneve večje. Zaradi tega ne moremo zmeraj danes predvideti, kakšne potrebe po naših uslugah bodo jutri, da bi si tako lažje razporejali delovno silo in lahko sledili tudi zahtevam. Kljub težavam, s katerimi se srečujemo pri našem delu, pa ugotavljamo, da je naša organizacija dela, po zaslugi prizadevanj vseh, še kar zadovoljiva. V prvem polletju letošnjega leta smo imeli naslednji promet:

Januar	3575 vagonov
Februar	3129 vagonov
Marec	3372 vagonov
April	3982 vagonov
Maj	4958 vagonov
Junij	4724 vagonov
Skupaj	23740 vagonov

Pripomniti moram, da letos tvorijo avstralski boksit pretežno v specialnih vagonih, v katere nalagajo po 57 ton boksita. Neto teža enega teh vagonov pokrije povprečno neto težo treh navadnih vagonov. S tem se je število prispelih vagonov zmanjšalo. So pa to specialni vagoni, katerih vrata se pri razkladanju odpirajo in zapirajo na zrak, katerega dovajamo iz parne lokomotive.

Torej: ko dobimo take vagon, mora biti lokomotiva na rudnih mlinih v pomoč pri kpanju boksita in je zato praktično nedostopna za druga dela.

(vec)

Pekel na Österreichringu

Deveta dirka Formule I za svetovno prvenstvo 1970 in veliko nagrado Avstrije. Na startu vsa svetovna elita. Vse v pričakovanju velikega dvoboja Stewart — Rindt.

Kot velik prijatelj avto-moto športa, posebej pa še, če gre za dirko Formule I, sem se v nedeljo, 16. avgusta s prijatelji odpravil na znani Österreichring v sosednjo Avstrijo. Ze zgodaj dopoldne smo v Ptuj sedli v avtomobil in se čez Sentilj, Graz, Köflach in Weiskirchen pripeljali na prizorišče 9. največje predstave na svetu v avto-moto športu za leto 1970.

Na mejnem prehodu je bilo lahko, saj kot dobri in pošteni državljani SFRJ nismo tihotapili niti cigaret niti slivovke. Malo pred Grazom, bolj rečeno, v predmestju, smo zavili na levo. Prevozili smo Köflach in tu se je začel vzpon na 1551 m visoki vrh Seehöhe v Stubalpah. NSU-Prinz se je hkrati držal in kaj kmalu smo bili na vrhu. Seveda brez postanka in nekaj velikih čaš piva v prikupnem hotelu ni šlo. Tudi pogled na visoke vrhove okrog nas je bil čudovit. Toda časa je bilo malo. Po hitrem spustu smo se pripeljali

na Österreichring med Knittelfeldom in Zeltwegom.

Österreichring, prva avstrijska Grand-Prix cesta, oddaljena samo 2 km od zvezne ceste št. 17, je bila zgrajena lani. Cesta ali pista v obliki ogromne ledvice je dolga 6 km in šteje med najmoderneje urejene piste na svetu. Tudi okolica je čudovita. Cestišče je izvrstno prirejeno tudi za testiranje novih modelov in seveda v raziskovalne in industrijske namene. Proga je izredno hitra, vendar tudi zelo nevarna — tako smo vsaj slišali.

Parkirni prostor sicer ni bilo lahko najti, vendar smo tudi to nalogo opravili uspešno. Parkirali smo pač med tisoči in tisoči avtomobilov na dokaj dobro urejenih parkirnih prostorih. Oboroženi s foto aparati smo krenili naprej, čeprav smo se težko ločili od pravcatega salona oz. razstave športnih avtomobilov na parkirnem prostoru — od Porschejev, BMW-jev, Fordov in drugih. Za 80 Sch je vsak od nas štirih dobil vstopnico

in program dirke. Kmalu za tem smo se pomešali med stotisočlavo množico, ki je že napeto pričakovala start. Naj omenim tudi to, da so se naši severni sosedje izredno dobro pripravili na veliki spektakl, tako organizacijsko kot tudi po trgovski plati. Prodajali so vsi; v kioskih in na stojnicah si dobil prav vse, kar spada v okvir take športne prireditve.

Vtihnili smo se blizu starta in se uspešno vrinili med može z oznako Presse. Tedaj je spodaj v boxih začelo tuliti in grmeti. Pojavili so se dirkači ali, bolj rečeno, piloti v svojih vozilih. Jackie Stewart, Jochen Rindt, Jack Brabham, Jackie Ickx, John Surtees, Graham Hill in drugi — 26 zvencev imen v šestindvajsetih vozilih Formule I. Naj jih naštejemo samo nekaj: Lotus-Ford, March-Ford, Ferrari, BRM, Matra-Simca itd. Kot zanimivost morda še podatek, da št. 13 med vozili ni bilo. Jeklene zveri so označene od št. 1—27, brez št. 13. Ob 14.50 so dirkači prevo-

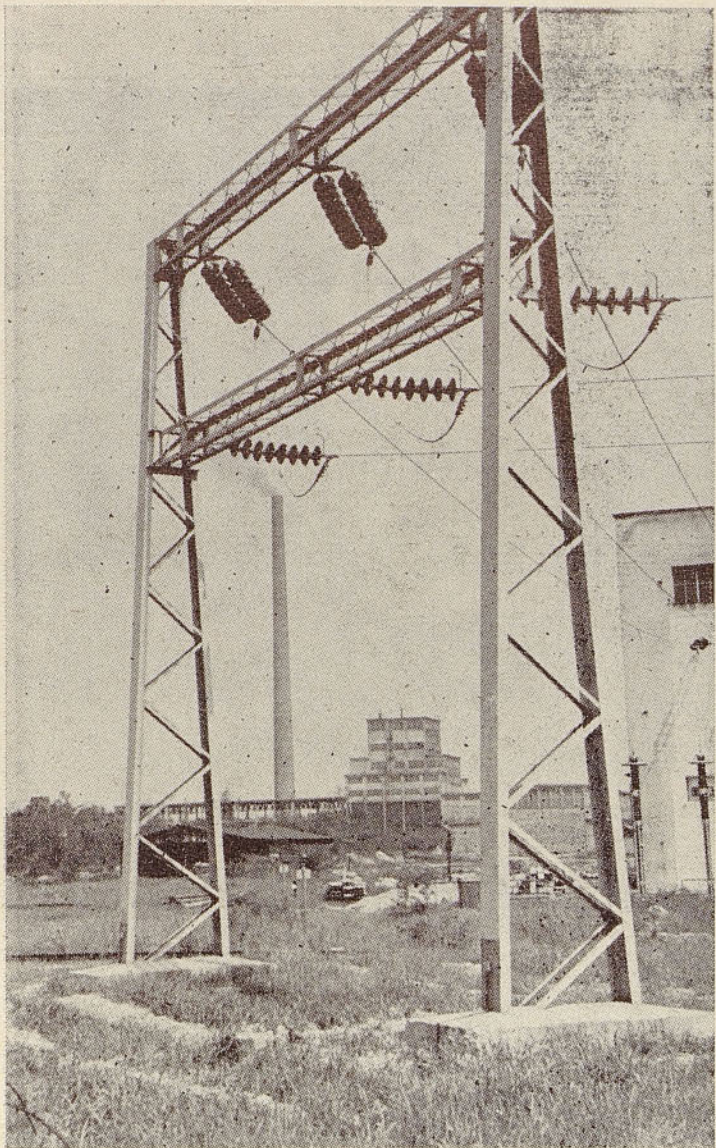
zili en krog in se razvrstili na startu. Točno ob 15. uri je starter zamahnil z zastavo. Bilo je, kot bi se odprl pekel. Motorji s 3000 ccm in skoraj 450 KS so zatulili in s strahovito naglico švignili po pisti. V trenutku smo skoraj popolnoma oglušeli. Dvignili se je modrikast dim, zasmrdelo je po izpušnih plinih, v naših glavah je zašumelo, naše oči pa so zamažile iskre številko vodečega, saj smo komaj lahko ločili le barvo vozil. Skratka, start je bil veličasten, fantastičen.

Po prvem krogu je vodil Jackie Stewart, še vedno uradni svetovni prvak na March-Fordu s startno številko 1. Jochen Rindt je bil na sedmem mestu z vozilom Lotus-Ford. Medtem so javili, da dirki prisostvuje okrog 110.000 ljudi. V drugem in tretjem krogu je Stewart svoj naskok povečal na okrog 500 m. Njegov svetlo modri March-Ford je drvel s fantastično naglico — na ravninah tudi blizu 300 km na uro. Rindt se je prebil na peto mesto. Večina je seveda stiskala pesti za Rindta — domačina. Jaz sem bil na strani Stewarta. Po četrtem krogu pa se je zgodilo, Jackie Stewart je zaradi okvare na stroju odstopil. Tudi tokrat njegov March-Ford ni vzdržal

To velja tudi za nas

POZDRAVLJANJE

Tisti, ki stopi v sobo, pozdravi prvi. To velja tudi za tovarišice, pa četudi stopijo v sobo, kjer so samo moški. Pri srečanju na hodniku ali v obratu vedno moški najprej pozdravi žensko, tudi šef in inženir pri tem nista izjemi. Samo zelo mlade tovarišice naj prve rečejo »Dober dan«. Med enakim spolom velja, da mlajši pozdravi starejšega, ta pa odzdravi. Tudi zunaj podjetja pozdravljaj poklicne tovariše!

Nova perspektiva

Foto: Stojan Kerbler

Bencol v barvah in lakih

Mar ni mogoče najti knjige, domače ali tuje, ki govori o bencolu, a da ne navaja, da bencol uporabljajo pri proizvodnji lakov. Kako je v resnici in zakaj navajajo knjige take podatke?

Sodobni proizvajalci lakov so domala povsem prenehali uporabljati bencol. Za to je več vzrokov: tehničnih, komercialnih in varstvenih. Med najvažnejše vzroke za opustitev uporabe bencola sodi njegova strupenost. Bencol uvrščamo med najbolj nevarna organska topila. Poleg narkotičnega in dražilnega delovanja je najnevarnejše delovanje v krvi in krvotvornih organih.

Pri bencolu pride lahko do akutne zastrupitve zaradi vdihavanja bencolovih par. Če je v zraku 64 gramov na m³, nastopi smrt v

nekaj minutah. Če ga zaužijemo 6 do 7 gramov, nastopi smrt. Zelo značilne so kronične zastrupitve z bencolom — zaradi vdihavanja zelo majhnih količin bencolovih par.

V začetku delavca sili na bruhanje, pretirano se znoji, a srce mu razbija. Kasneje pride do preutrujenosti, pozabljenosti, tesnobe itd. Ti znaki sčasoma lahko izginejo. Medtem pa se na krvotvornih organih pojavijo domala nepopravljive okvare. Bencol najprej izzove povečano proizvodnjo krvi, toda kmalu je opaziti zmanjšanje aktivnosti kostnega mozga in končno pride do popolne izčrpanosti. Pri preiskavah krvi ugotavljamo izredno zmanjšanje krvnih teles. V težjih primerih se kostni mozeg ne popravi in človek umre po večletnem zdravljenju. Redkeje pride do nekontrolirane tvorbe

NAŠ POTOPIS

Kmalu po ustanovitvi planinskega društva smo organizirali prvi izlet.

Po temeljitih predhodnih pripravah smo se odločili, da krenemo v Julijske Alpe, da obiščemo tam očaka naših planin. Tja se je namenila naslednja skupina: Lovro Beranič, Peter Kropčec, Herman Preac, Stanko Dobrovnik, dipl. inž., Branko Planinc, Branko Keršič in Angelca Keršič. Druga skupina, v kateri sta bila tovariša Gradišnik in Pršuh z družinama, pa je šla na Prisojnik. To je gora na vzhodni strani Vršiča.

V petek 24. julija t. l., ko smo krenili z avtomobili na pot, je bila prava pasja vročina. Potili smo se, kot da bi bili v finski savni, vendar smo se tolažili z mislijo, da bomo že zvečer v objemu hladnega planinskega zraka. Severno od Jesenic se odcepi v dolino Vrat solidno vzdrževana makadamska cesta, ki vodi vse do Aljaževega doma (1015 m), ki stoji ob samem vznožju severne triglavske stene. Tukaj smo prenočili. Prenočišča so po vseh planinskih postojankah dobro urejena. Za člane planinskih društev je nočnina 5 din, nečlani pa plačajo 10 din. Cene hrani in pijači so zmerne, vsekakor pa so nižje kot v obmorskih letoviških krajih. Tudi postrežba je hitra in solidna. Opazili smo, da je povsod po domovih, kjer smo se ustavljali, mnogo inozemskih turistov. Srečavali smo Avstrijce, Nemce, Poljake, Angleže, Čeha in Švede. Tujci radi zahajajo v naše planine, ker vedo, da so zanimive in sorazmerno lahko dostopne. Slovenci pa jih pravzaprav slabo poznajo.

Najlepše je po planinskih domovih zvečer. Družba je veselo razpoložena in je še pod vtisom prijetno preživetega dneva. Beseda dá besedo, kmalu se zasliši pesem, rodi se nova poznanstva, vendar je treba hitro k počitku, ker morata biti po 22. uri red in mir. Drugi dan je treba zgodaj vstati, ker nas čaka precej ur hoje navkreber.

Ze smo se odpravljali v soboto ob 5. uri zjutraj na pot, a nismo prišli dalje kot do spomenika padlim partizanom-planincem, ki je 300 m od Aljaževega doma. Od zahoda se je naglo pooblačilo, vrhove

Izlet na Triglav

okoljskih gora so zakrile goste in sivočrne megle. Čez par minut je že treskalo. Grom ima v gorah posebno zlovesč in rohneč zvok in nikakor ni dobro, če vas dobi nevihta na planem. Kadar se v planinah razbesni naravne sile, jih ne izzivajte, ker potegnate sigurno krajši konec. Samo hiter umik s tekom proti Aljaževemu domu nas je rešil pred najhujšim. Morali smo počakati. Čas smo si krajšali z igranjem taroka, pripovedova, njem šal, na sceno pa je stopil tudi naš duo Keršič, brat in sestra, ki sta ob zvokih kitare s pesmijo preganjala slabo vreme. Ker nam je bil čas skopo odmerjen, so brezdelne ure vse prehitro minevale in smo že mislili, da se bomo morali predčasno vrniti, ko se je okoli poldneva vreme prav tako hitro, kot se je zjutraj poslabšalo, izboljšalo in smo lahko krenili na pot.

Hodili smo po Tominškovi poti. Pred nami se je kot na dlani vzpenjala v višino severna triglavska stena. Po nevihti se je posebno dobro videla in je bila kot umita. V dolžino meri okoli 3.000 m, visoka je nad 1.000 m in predstavlja s svojimi vzdolžnimi policami, kamini, grapami, previsnimi stenami, navpičnimi stebri in vrhnjo kupolo eno od najpopolnejših arhitektonskih gradenj vzhodnih Alp. To je treba videti na lastne oči in se prepričati, kakšna čuda ustvarja narava. Samo spoštujemo jo lahko in se učimo od nje!

Pot se je strmo vzpenjala, sonce je gredo, mi pa smo grizli v

ubiti. Ste že spali kdaj na tej višini? Poizkusite!

V nedeljo zjutraj, ko smo se napotili dalje, se je vrh že lesketal v soncu. Na grebenu proti Aljaževemu stolpu smo lahko videli planince, ki so kakor mravilje lezli svojemu cilju naproti. Ko tako opazujete Triglav iz neposredne bližine v vsej njegovi veličini, se vam ne zdi čudno, zakaj so ga imeli naši davni predniki za prestol troglavega božanstva: zemlje, vode in zraka. Poznejši rodovi se navedli nanj pravilico o Zlatorogu. Kar nekam tesno postane planincu pri srcu ob pogledu na to gmoto skal. Samo gorovje in sneg, pa je vendar tako prijetno sredi te tišine in divjine. Včasih zaplovejo čez skalnate grebene planinski orli. Tukaj nad 2.000 m je njihovo kraljestvo.

Po kratkem postanku na Kredarici (2.515 m), kjer smo pustili nahrbtnike, smo naskočili vrh. Kredarica je v Jugoslaviji najvišja planinska postojanka. Preko zime je dom za turiste zaprt, le skupina meteorologov vztraja v snegu in mrazu in nas seznaja z vremenskimi podatki. Na poti proti vrhu nas je ujela megla in tako smo bili prikrajšani za lep razgled. Spotoma smo srečavali skupine planincev, ki so se že vračali. Pot do samega vrha je lepo zavarovana in varna, le omotice ne smemo imeti. Najzanimivejša je na samem grebenu, s katerega se spuščajo stene strmo na vsako stran. Sicer pa je tukaj jeklena vrva, da se je lahko oprimate in varno hodite.

Foto: Stojan Kerbler

Nakladanje samotne opeke

kolena in vedno bolj pridobivali na višini. Kmalu smo se srečali s prvim snegom, ki leži tukaj nad 1.500 m še od zadnje zime. Pri prečkanju poševnih snežišč smo morali posebno paziti, da nam ni zdrsnilo, ker bi se sicer takšna drča končala kakšnih 200 m niže. S previdno hojo pa smo dobro napredovali. Hodili smo že med skalami, le tu in tam je kljuboval višini in nevihtam kakšen osamel vihar. Uro hoda pred Staničovo kočjo smo se odžejali z vodo, ki priteče naravnost izpod skal zahodnega pobočja Cмира. Nadaljnja pot nas je vodila večinoma po snegu. Spotoma smo se kepali, drsali in pred večerom smo bili pri Staničevi koči (2.332 m). Tukaj smo drugič prenočili. Za nami je bilo več kot 1.300 m vzpona in spali smo kot

Na samem vrhu nam megla ni dovolila razgleda. Le od časa do časa se je malo razredčila in sonce je prav naravno pokukalo skozi njo, da smo se fotografirali. Le na zahodni strani smo lahko videli čudovito dolino Trente in bovsko kotlino, v ozadju pa Kanin (mejna gora med Jugoslavijo in Italijo), Furlanijo — Julijsko Krajino in italijanske Alpe.

Ko stojite na vrhu, imate občutek dobro opravljenega dela in kar pozabite na naporne ure hoje in težak nahrbtnik, ki vas je spotoma žulil. Vsak človek pride enkrat v življenju do vrha in njegova pot gre potem samo še navzdol, ker više ne more. V planinah pa se lahko vsako leto povzpnete na enega ali več vrhov in kljub temu, da se spuščate z njih, vas vedno znova žene na druga planinska pota in druge vrhove, da bi ponovno preizkusili svoje moči. Vsak vrh je po svoje zanimiv in vedno imate občutek, kadar stojite na njem, da ste zopet nekaj dosegli. Kdor je enkrat v življenju občutil slast planin in ga je preprihal njihov mrzli veter, ta se znova vrača k njim.

Na povratku smo mimogrede še stopili do Planike in se okoli Malega Triglava vrnili na Kredarico, se malo oddahnili in se napotili naprej. Pred nami so bile še štiri ure hoje navzdol po poti čez Prag. Večinoma smo hodili po snegu in se po njem drsali, da je bil spust zanimivejši. Tu in tam je kdo pristal na tistem delu telesa, kjer hrbtnica zgubi svoje častljivo ime, sicer pa ni bilo sile. Pri enem izmed takšnih pristankov na snegu jo je skupil tudi foto aparat. Ta je protestiral na njemu svojstven način. Ko smo doma razvili film, ni bilo sledu o kakršnihkoli fotografijah in lahko si zamislite razočaranje, ko smo ostali brez dragocenih dokumentov o naši prvi akciji. Na splošno smo bili vsi dobro opremljeni in pripravljeni za hojo, tako da ni bilo problemov. Znano je, da je hoja navzdol napornejša od vzpenjanja in proti koncu pohoda so nam že klecale noge v kolenih, pa smo se tolažili, da nismo več daleč od planinskega doma, kjer se bomo lahko oddahnili. Na povratku do Aljaževega doma smo prišli ob vznožju prodnatih melišč do izvira Triglavske Bistrice, ki nas je pozdravila z živahnim žuborenjem in nam oznanjala, da smo na kraju naše sorazmerno dolge poti.

Tako se je triglavska ekspedicija srečno končala. Vrnili smo se malce utrujeni, vendar veseli in zadovoljni, da smo soboto in nedeljo lahko tako lepo preživeli.

DS

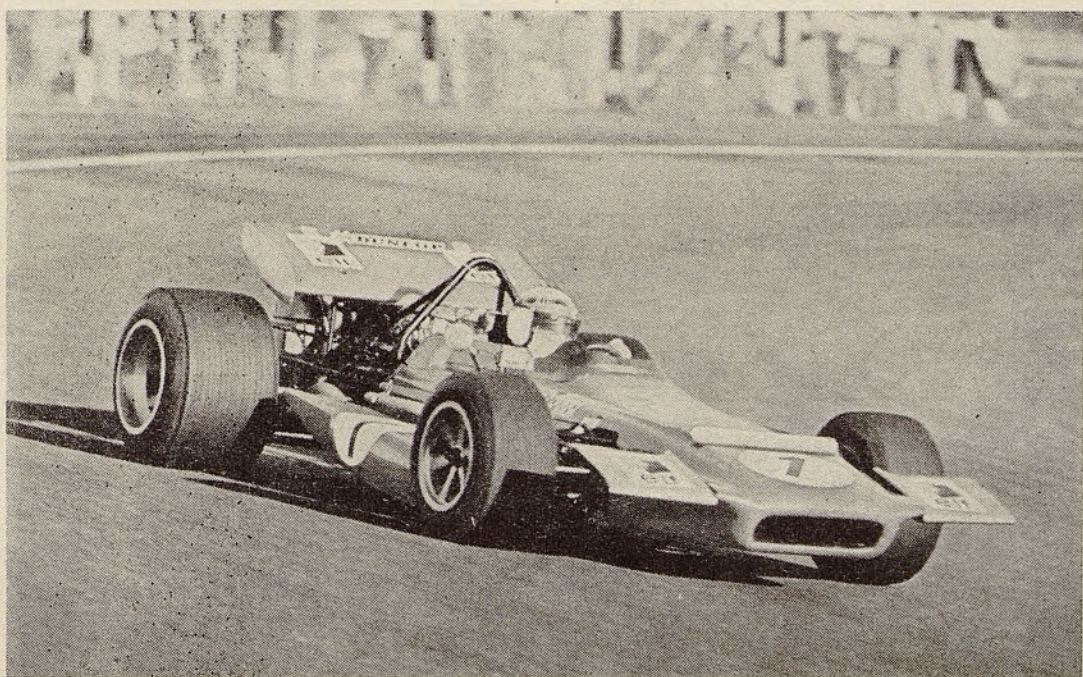
strahovitega tempa. Bilo je jasno, da Stewart letos že šestič ne bo dobil točk, ki se štejejo za končno uvrstitev. Zal mi je bilo za Jackieja, vendar dirka se je nadaljevala. Po 20. krogu se je Rindt prebil na 4. mesto. Gledalci so bili navdušeni. Na čelu kolone pa sta drvela še vedno dva rdeča Ferrarija z Ickxom in Regazzonijem. Stevilki 12 in 27. Nenadoma so gledalci onemeli. Rindt je v ciljni ravnini dvignil roko in zabil k boxom. Okvara na stroju in tudi Rindt, idol občinstva, je moral odstopiti. Zdelo se mi je, da je vsa dirka izgubila na svoji privlačnosti. Veliki dvoboj sedanega in praktično že bodočega svetovnega prvaka Jochena Rindta je izostal. Na čelu sta še vedno drvela dva Ferrarija. Ickx in Regazzoni. Razdalja med njima je bila vedno enaka. Dobili smo vtis, da Regazzoni štiti hrbet Ickxu. Položaj je bil iz kroga v krog enak. Ickx in Regazzoni in dva drveča Ferrarija. Prevozila sta tudi 60. krog in dirka je bila končana. Ostali so se uvrstili bolj ali manj uspešno. Kakšno zmago slavje Ferrarija! Italijani so slavili. Nam pa je bilo žal za Stewarta in Rindta. Z mešanimi občutki, vendar zadovoljni ob enkratnem doživetju in s poslikanimi filmi, smo poiskali naš avto med 30.000 avtomobili, ki so ta dan pripeljali ljubitelje tega atraktivnega športa iz Italije, Nemčije, Francije, Jugoslavije in seveda tudi iz Avstrije.

Tudi povratek je bil enkraten. V nepreglednih kolonah, ki so ure in ure praznile parkirne prostore, smo v naslednjih 4. urah prevozili le pet kilometrov. Bilo je, kot bi

se postavil v kolono v soboto na mejnem prehodu Fernetiči in bi hotel v Trst. Vse do Brucka je šlo po polzevo. Prestava I., morda

kdaj II. in leva noga nenehno na pedalu za sklopko. Pravzaprav je bila to igra dobrih živcev. V Ptuj smo se pripeljali v ponedeljek

okrog 1. ure zjutraj. Prijetno utrujeni in polni vtisov, smo si dejali: »Nasvidenje, Österreichring, prihodnje leto!«

Jackie Stewart na March-Fordu

Komu je v napoto otroško igrišče?

Večletna želja stanovalcev naselja Kidričevo, da bi enkrat že dobili primerno otroško igrišče, kjer bi se lahko igrali najmlajši prebivalci naselja, se je končno uresničila, saj je krajevna skupnost naposled uredila novo, lepo urejeno otroško igrišče in ga tudi opremila z različnimi napravami za igranje otrok.

Naš delovni kolektiv je z razumevanjem prispeval precejšen del sredstev, kar je tudi povsem razumljivo, saj novo igrišče služi predvsem otrokom članov našega kolektiva. Mnogo naprav je že urejenih, nekatere še nameščajo, kar pomeni, da bo na tem igrišču vsestransko poskrbljeno za vesele otroške igre, nedvomno pa bodo naprave služile tudi šolskim otrokom, da se bodo lahko razvedrili po napornem učenju v šolskih klopih.

Tako smo torej dobili objekt, ki bi naj bil ponos Kidričevega muzeja — saj trenutno podobnega igrišča ni v bližnji okolici naše občine. To smo tudi povsem

na na svoj dom?! Bil bi krivičen, če bi za vse to v naselju obsojal pridne fante in dekleta, ki vedo, za kaj je namenjeno otroško igrišče, ki vedo, koliko denarja je bilo potrebno za to, da je danes v Kidričevem tako lepo urejeno igrišče, vendar pa bi rad tudi takim položil na srce nekaj besedice!

Prav bi bilo in to je celo njihova mladinska dolžnost, da bi sami ugotovili krivce, jih pred vsemi razkrinkali in jih tudi skušali prepričati, da tako njihovo početje ni umestno, da je treba vse to čuvati, ne pa uničevati.

Vprašajmo pa se tudi ostali, kje je naša zavest in kako dolgo bomo še čakali, da bo tudi v naselju Kidričevo vse, kar je že urejeno, v ponos vsem, ne pa le tistim, ki so v ta namen mnogo žrtvovali!

Zraven otroškega igrišča so si s prostovoljnim delom uredili svoj prostor tudi taborniki, ki bodo prav tako pomagali pri čuvanju naprav na otroškem igrišču. Že na nedavnem taborenju ob otvoritvi in ob Dnevu borca so pokazali, da vedo, kaj je taborniška organizacija, čeprav so tudi v tistih dneh nekateri skušali na račun tabornikov delati zmedo in jih prikazovati kot neorganizirano skupino, ki ne ve, kaj bi hotela!

Seveda se taborniki niso ozirali na take provokacije in so sklenili, da bodo v bodoče še z večjo prizadevnostjo pri urejanju prostora dokazali, da so pravi člani svoje organizacije in da vidijo v njej možnosti za svoj napredek. Nad 60 članov taborniške organizacije v Kidričevem je dokaz, da vsi ti mladi fantje in dekleta vedo, kje je njihovo mesto in kaj pravzaprav pomeni — biti tabornik.

Ob koncu bi želel še enkrat poudariti, da je cena za to otroško igrišče bila velika in da smo torej vsi skupaj dolžni čuvati naprave in morebitne izgrednike opozoriti, da igrišče ni za razbijanje, ampak za igranje naših najmlajših prebivalcev naselja. Prav bi bilo, če bi tudi organi javne varnosti večkrat pogledali tam okrog in morebitne razgrajace primerno kaznovali, predvsem pa opozorili starše, da so dolžni skrbeti za svoje otroke.

Omenjeni članek sem napisal z eno samo željo, da bi teh nekaj vrstic našlo plodna tla in da bi vsi, ki so kakorkoli skušali uničevati inventar na igrišču, prenehali s takimi dejanji, saj bo nedvomno mnogo lepše, če bo naše otroško igrišče ohranjeno in skrbno vzdrževano; to bo mnogo koristilo našim otrokom, pa tudi tisti, ki bodo prišli v Kidričevo, bodo s ponosom ugotavljali, da tudi tukaj

živijo ljudje, ki vedo, da je to njihovo, da je v vsaki od te naprave tudi njihov dinar, da je to namenjeno predvsem otrokom in končno, da je to ne le naš in ponos krajevske skupnosti, ampak ponos celotne občine in našega delovnega kolektiva, ki je največ žrtvoval za to, kar je danes na tem prostoru.

Upam, da moje vrstice ne bodo zapisane zaman in, če bom vsaj delno uspel, bo moj namen resnično dosežen!

mf.— Zerjavist

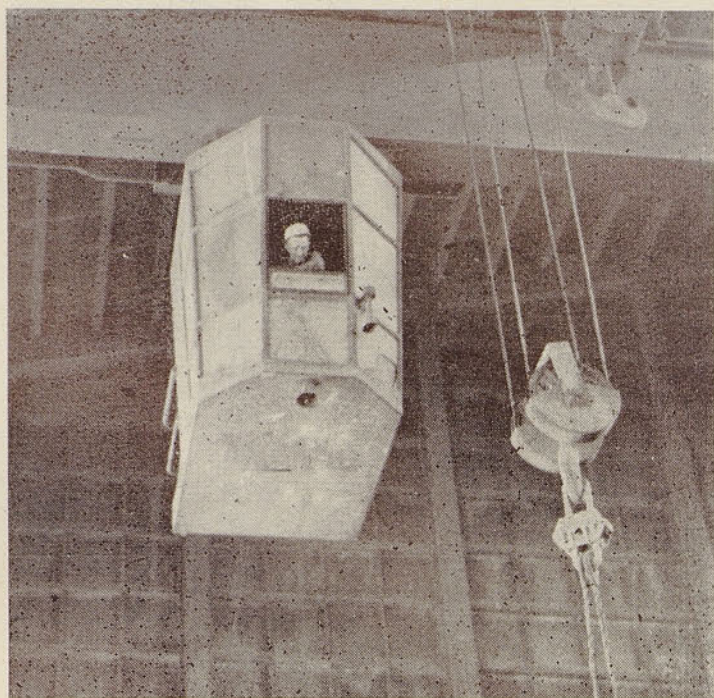

Foto: Stojan Kerbler

Ustanovili smo planinsko društvo

21. julija 1970 je bil v prostorih osnovne šole prvi občinski zbor, ustanovni sestanek planinskega društva v Kidričevem.

Ker je bilo zanimanje za formiranje društva zadovoljivo in smo že pred sestankom zbrali 90 članov, so bili podani vsi pogoji za rojstvo nove društvene organizacije.

Kljub temu, da je bil občinski zbor terminsko neugodno izbran, je bil odziv proti pričakovanju precejšen. Skupaj z gosti in delegati se nas je zbralo 45. S Planinske zveze

pa bo na območju ptujske občine. Sprejeli smo tudi pravila društva. V glavnem so to splošna pravila PZS, katera smo nekoliko dopolnili in priključili našim razmeram.

V poročilu o namenu ustanovitve društva je Stanko Dobrovnik, dipl. ing., seznanil navzoče z dosedanjim delovanjem iniciativnega odbora in podal v kratkih obrisih program za nadaljnje delo in razvoj društva.

V razpravi so prisotni gostje pozdravili rojstvo novega planinskega društva, ki je 112. v Sloveniji, in nam obljubili svojo pomoč pri uspešnem premagovanju zaprek, ki se vedno pojavljajo v takih primerih.

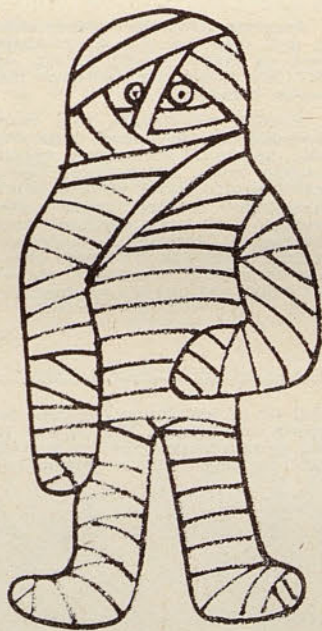
sednika, blagajnika, tajnika, gospodarja in načelnika mladinskega odseka. Po volitvah organov zbora, organov društva, po poročilih in razpravi je imel tov. Šumljak predavanje o Savinjskih alpah, spremljano z barvnimi diapozitivi. Predavanje je bilo kvalitetno in ga je prisotno občinstvo sprejelo z navdušenjem. Pred nami so se zvrstili na platnu čudoviti posnetki planin, planinskega cvetja in življenja v gorah. Vse skupaj je profesor Šumljak kot priznani pedagoški delavec lepo komentiral in nam prikazal naše gore v taki luči, da so se morale prikupiti še planincu-analfabetu. Profesor Šumljak

Dopisujte v ALUMINIJ

upravičeno pričakovali, vendar pa je, žal, naše upanje bilo kaj hitro omajano, ko smo uvideli, kaj se dogaja z nekaterimi napravami na otroškem igrišču.

Nikakor ne moremo mimo tega, da ostro grajamo tiste, ki zavestno in škodoželjno uničujejo nekatere naprave, ki niso bile urejene za to, da bi si nekateri na njih hladili svojo jezo in stresali svoj srd nad tistim, kar je bilo narejeno s toliko truda in kar smo čakali toliko let! Sigurno, to niso mali otroci, ampak so razbijači prav gotovo že večji in skorajda odrasli mladinci, ki menda več od dolgega časa ne vedo, kaj bi počeli, pa so se spravili nad povsem nedolžne naprave na otroškem igrišču. Zakaj uničujejo klopi in ograje, zakaj na vse mogoče načine uničujejo vrtiljak, ki je namenjen predvsem manjšim otrokom, ne pa mladincem in mladinkam, če jih sploh lahko tako imenujemo; so namreč že bolj odrasli, vendar pa jih to čisto nič ne moti, da v poznih nočnih urah ne bi razgrajali okrog vrtiljaka, po katerem se vesijo, ga neusmiljeno poganjajo in s svojim truščem celo motijo pri nočnem počitku tam blizu stanujoče prebivalce.

Naj si nekdo samo pogleda karoserijo starega avtobusa, kateri je tudi bil namenjen za vse drugo, kot pa za kartanje, ponočno skrivanje, razbijanje oken, udarjanje po karoseriji in tako dalje! Ali res nekateri starši ne vidijo svojih otrok, ne vedo, kaj delajo? Ali se nikoli ne vprašajo, kje hodi njihov sin ali hčerka, če ga pravočasno ni domov, ali se ne zanimajo, kje je bil(a), ko se vrača šele v jutranjih urah

...ZDAJ PA VERUJEM V
ZAŠČITO PRI DELU

Slovenije sta bila prisotna tov. Tone Bučar, podpredsednik PZS, in tov. Tone Lavrič, član UO PZS, iz Maribora se je odzval našemu vabilu profesor Ivan Šumljak, ustanovitelj Slovenske planinske transverzale in ekspert za planinsko fotografijo. Iz Ptuja so se udeležili sestanka predstavniki PD Ptuj: tov. Leopold Planinc, tov. Tone Purko, podpredsednik, in tov. Simon Petrovič, načelnik mladinskega odseka na osnovni šoli v Dornavi.

Soglasno je bil sprejet sklep o ustanovitvi društva. Zedinili smo se, da bo imelo naziv PLANINSKO DRUŠTVO KIDRIČEVO, sedež društva bo v Kidričevem, javno delovanje

ZAHVALA

Podpisani se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz sindikalne podružnice DE ALUMINIJ za pomoč in tovariško razumevanje, ki mi je bilo izkazano, ko zaradi posledic nesreče pri delu nisem mogel delati.

Vsem: iskrena hvala!

IVAN RUDOLF
LIVARNA

Naj samo na kratko omenim govor Simona Petroviča. Na osnovni šoli v Dornavi imajo mladinski odsek, ki šteje nad 70 članov in zelo uspešno deluje. Njihovo delovanje se zrcali v izletih, predavanjih, predvsem pa temelji na vzgoji mladine za spoštovanje narave in krepitvi medsebojnih tovariških odnosov. To so same dobre lastnosti, ki so potrebne tudi našemu delovnemu človeku.

V Kidričevem imamo precej srednješolske mladine, kateri nameravamo nuditi vse, kar bo v naših močeh, da jo bomo čimbolj seznanili z vsemi lepotami naše domovine in jo vzgajali v pristnem tovariškem duhu.

Izvoljen je bil tudi upravni odbor. Sestavljajo ga naslednji člani: Stanko Debeljak, dipl. ing., Jože Kuzma, dipl. ing., Vojtek Rajher, dipl. ing., Stanko Dobrovnik, dipl. ing., Branko Planinc, Franc Gradišnik, Mihaela Božank, Katarija Bednjički, Peter Kropec, Milan Slavičec in Jože Vavken.

Za predsednika društva je bil izvoljen Stanko Dobrovnik, dipl. ing. UO je na svoji prvi seji izvolil tudi podpred-

je gostoval s svojimi predavanji širom po Evropi, med drugimi tudi na Univerzi v Londonu. Ko je videl, kako smo ga radi poslušali, nam je obljubil, da nas bo še obiskal.

Ze vnaprej se mu v imenu PD Kidričevo najlepše zahvaljujemo!

Kdor je sedaj zamudil, naj si prihodnjic vzame urico ali dve časa in ga naj pride poslušati. Ne bo mu žal! Za konec sestanka nam je duo Keršič — brat in sestra, zapel ob spremljavi kitare nekaj pesmi. V prihodnje nas bosta več ali manj spremljala na izletih in tako skrbela za vedro razpoloženje.

Društvo smo ustanovili in upamo, da bo z načrtnim in vztrajnim delovanjem zaživelo tako, da bo opravičilo svoj obstoj. Seveda se bomo in se že srečujemo z vrsto težav, katere bomo morali premagati. Z dobro voljo pa se da vse narediti. Vsak začetek je težak in tudi naš je. Če pa nam bo uspelo, da bomo nudili našim delovnim ljudem primerno rekreacijo in zabavo s smotrom, da izboljšamo njihovo delovno storilnost, bomo namen vsekakor dosegli.

Vključite se v naše vrste!

IZDAJA DELAVSKI SVET TOVARNE GLINICE IN
ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO.

UREDNIŠKI ODBOR:

Franc Vrlič — predsednik, člani: Stojan Kerbler, dipl. inž.,

Franc Kolarč, Milan Nežmah, Janez Sukič in odgovorni

urednik tovarniškega časopisa Stane Tonejc, dipl. inž.

Tisk: ZGP »Pomurski tisk« v Murski Soboti.

Rokopisov in slik ne vračamo.